Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 8 СЕНТЯБРЬ, 1987 ШУ. ★ № 108 (7454). ★ Мах 3 кеп.

нш. А. П. АВАНЕСОВА НА, С. Т. ГОГИЕВНА, Г. А. ГОЛУНЕНКОНА, С. И. ГОЛЬДБЕРГА, В. С. ДАВЫДОВНА, В. И. КОЛПИКОВНА, С. А. КОЛОДИНА, А. Н. ФЕДЮШКИНА, П. В. ХАЙКИНА, Ю. И. ШАПОШНИКОВНА «НОХЧ-ГІАЛГІАН АС СР МЕХКДАЬТТАН ГАЗОВИН ПРОМЫШЛЕН НОСТА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО» ЯХА СИЙЛ ЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Республика мехкдаьтта промышленноста даькъе доккхий гІулакхаш карагІдувларахи общественни вахаре хьинаре дакъа лувцарахи «Нохч-ГІалгІай АССР мехкдаьттан газовин промышленноста заслуженни болхло» яха сийлен цІи лойла:

Аванесова Амалия Пайлаковнана — Старогрозненски бурув тохара балхий управлене химически анализа лаборантана.

Гогиев Саварбек Тугановича — Карабулакски бурув тохара балхий управлене бурильщика гІонча.

Голуненко Георгий Андреевича — «СевКавНИПИнефть» яхача института слесарий бригадира.

Гольдберг Сергей Иосифовича — «СевКавНИПИнефть» яхача института керттерча инженера заместитела.

Давыдов Василий Семеновича — «Грознефтегеофизика» яхача треста бурильщика.

Колпиков Виктор Ивановича — «Старогрознефть» НГДУ слесара.

Колодин Сергей Александровича — «Грознефтегеофизика» яхача треста сейсмически парте начальника.

Федюшкин Алексей Нестеровича — Горячеводски бурув тохара балхий управлене бурильщика.

Хайкин Петр Владимировича — геофизически тохамаш деча НИИ керттерча инженера декхараш кхоачашдеш волчоа.

Шапошников Юрий Ивановича — тампонажни контора керттерча инженера-начальника заместитела.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. КОЖУХОВСКИЙ.

гор. Грозный, 1987 шера, 1 сентябрь.

ЦІейна хетаяь

Грозне, С. М. Кирова цІерагІча культура Двореце мехкдаьттан газовин промышленноста болхлой Денна хетаяь собрани хилар. Цига бар республике керттерча халкъа боахама даькъера, мехкдаьттен газн йоахача буровой, транспортни, гІишлон организацей викалаш, партийни, советски, профсоюзни болхлой.

Цига доклад йир мехкдаьттан газовин промышленноста болхлой профсоюза обкома секретара В. А. Третьякова. Цо Советий Іаьдала шерашка отрасль дегІаахара лоархІамегІйола этапаш белгалъяьхар, иштта къахьегамхошта Сийлахьбоккхача Октябра накъаболхаш карагІдаьннара ш т а, кхоачашде де дезача декхарашта теркам тІаззар.

Торжественни собране дакъа лоацаш вар КПСС Нохч - ГІалгІай обкома секретарь В. И. Дмитриенко. Цо хьалха латтача болхлой йоккхача группана сийлен грамоташи, хІаьта иштта «Мехкдаьтта промышленноста отличник» яха значокаши дІаелар.

ОКТЯБРА 70 ШУ ДИЗАРА НАКЪАДОЛХАШ

ЛАЬТТАН НИЗ

ШоллагІа шу мара дац вай мехка перестройка йолаенна. Цун дІахо гІоргболча наькъага диллача хьалхара гІа баккхал юкъ мара яц из. Хьажал, хІаьта а мел эргалонаш хиннай вайна гонахьа, вай воай оамалашца, вахаре. Къаьстта хоалуш я уж белгалонаш укх шера июнь бетта хиннача КПСС ЦК Пленума документаш Іомадеча хана, цул тІехьагІа КПСС ЦК Генеральни секретара М. С. Горбачева тайп-тайпарча моттигашка даьча къамаьлага ладийгІача. Перестройка низ бола чарх юха ца саца аьнна кхастарах тІехь - тІехьагІа дукхагІа тешаш боагІа нах. Из гуш да тхо совхоза вахарга, цун гІулакхашка хьежача, наха дувцачунга ладийгІача. Теша хала да, масала, 1984 шера хІара фуражни Іаттагара совхозе яьккха шура 937 килограммага дІакхоачаш мара яцар, аьлча. ХІаьта укх шера хьалхарча ялх бетта из цифра оаха дІакхоачайнр 1760 килограммага.

ДІахо. Укх пятилетка хьалхарча шин шера планал совгІа 2140 тонн ялат дІачуденнад тха совхозо. Цунна юкъе аз кулгалдеча звенон дакъа а да: лурчогІа хІара гектара тІара 115 центнер йолаш фуалъяьха хьажкІаш чуийцар оаха. ДІадахача шера йокъал оттарах кІеззига тІехьашка даьлар—95 центнер фуалъяьха хьажкІаш мара яланзар гектара тІара. ХІаьта из а во хьувкъам бац.

ДІадахача шера 1 млн. 600 эзар сом Іодиллар совхоза кассе.

Ер шу дукха беркатегІа хургда тхона. Фуд тха гІулакхаш иштта сиха дикача наькъа лостадер? Цкъа-дале, материальни стимулированех дикагІа пайда эцаро гІо дир совхоза экономика айе.

ШозлагІа-дале, Іилманца дукхагІа доттагІал леладу оаха. Іилмо цІаккха зе дергдац лаьттана. Аз а майрра юкъедоакх цо хьийха пайдане хІама. Укх шера бІаьсти тха звенос санна пхе тайпарча культурий ги вІашагІа а эдаь, дІаде лоархІабергбола ахархой дукха нийсбеланзар районе. Цудухьа тха цхьан звенос мара кхеданзар цу тайпара доакъар.

«ВІашагІа а ийна, кхота а енна йовргья дІа мел йийна хІама, лоха дусаргда доакъар. — йоахар кердачох къехкача скептикаша. ХІанз цецбувл оаха 200 гектара тІа цу тайпара кхедаьча доакъарах. Из чуийцад оаха. ХІара гектара тІара 450 центнер моша доакъар даьлар. Вешта аьлча, къаьнача ІаьдалагІа дІайийнача баьцел шозза - кхозза дукхагІа. Цудухьа 200 гектара тІара оаха чудера ерригача совхозо даьккхача мошача доакъарах нийсса ах. Доакъар— доакъар да из! Цунца йоацаш хьаьна хІама мичай: моша хьажкІаш, генараш, сорго, суданка, кхеш. Чуэцача хана оаха фермашка доахана хьаьшка дехка из доладича цу сахьате тІакхийтар шура.

Сона хет, хІанз денз дІа кхыча совхозашка цу тайпара кхеду доакъар, дукхагІа хургда, аьнна. Дикка чІоагІъергья цо района доакъара база.

ХІанз кхачаш йоагІа ялатийна лаьрхІа оаха дІайийна хьажкІаш. ТІеххьарча хана дийлхача догІаша дикка низболийтар царга. Теш тхо, хІара гектаро 100-нел совгІа центнер йолаш фуъалъяьха хьажкІаш оахаша чуэцаргхиларах. ТехнологегІа доаггІача тайпара Іунал даьд оаха царна.

Кастта хьатІаоттаргъя уж чуэца еза ха. Цудухьа хІанзе а уйла ю аз цу гІулакха. ХІана аьлча, уж чуэцача хана «лоадамбоаца» хІамаш дукха нийслу тхона нонагІозе а деш. Цхьа масал доаладергда аз. Духьалъоттадел укх тайпара сурт: шерра кха хьалаьца йолх иттех комбайн. Царна юкъера цІаьхха цаІ йох. Фу ду вокхар? Из ше латтача латта а латтийте, цун юхе гІолла тІех а ювлаш дІаух. Дукха хьажкІаш йов цу кІаьда тІа. Цу тайпара «кІаьдаш» дукха дус кхай тІа, хІана аьлча, цхьа го баккхац комбайнаша лоадам боаца оатхал ехе юкъе цаІ е шиъ ца соцаш. Аз расчеташ яьй цох тхоашта доалача зен: хІара гектара тІара юкъера лаьрхІача 4—5 центнер хьажкІаш йов.

Фу де деза из хургдоацаш? ЛаьрххІа цхьа трактор лелае еза кхай тІа. Цо сиха юхатІехьашкахьа озаргья еха комбайн, кхычарна никъ а луш. Из дича цхьа гІадам, цхьа хьажкІа йовргъяц. ХьажкІий мулаш а дусаргдац комбайнашта тІехьа. Из метод юкъеяккха лерхІ аз укх шера.

Цхьаькха а да сона дагадоаллаш: хьажкІаш дІакхухьараш ма хулла лакхагІа йотта гІерт шоай тележкаш. Мухь дукхагІа дІабихьача царна дикагІа да. Бакъда, кхай тІа, наькъашка кІоаг мел боаллача Іолегача хьажкІаша тхона-м зе ду. Цу гІулакхо дукха ха йоаю са сай, хІана аьлча, хІара трактористаца къамаьл-хьехар де дезаш хул. Цкъаза: нагахьа санна аз хьийга къа хьайна бе-башха деце кхай тІара дІавала ала дезаш а хул. Нах ишта а мича тоъ цу хана. ТІаккха хьажкІаш дІакхухьача хІара тракториста, хІара шофера тІехьа хьажкІаш лехьае мичара лохаргба уж? Са кхай тІа болх бе, хьувкъам чуэца вена саг а со мо цох дог лазаш хила веза!

Лаьттан низ — духхьала удобренеш еттарца, Іунал дарца хинна Іац. Наьха дега йІовхал а эш цунна.

Б. КОДЗОЕВ,
Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза звеньевой, Социалистически Къахьегама Турпал.

Яхьа дневник

ЛаьрхІар кхоачашду

Укх юбилейни шера шоаш тІаийцача доккхийча декхарий цхьаккха пункт яц Грозненски ремонтно-механически завода болхлоша дикка тІехкхоачаш ца еш. Дикача производственни хьокхамашца чакхбаьккхаб цар дІабаха бархІ бутт. Паччахьалкхен планагІа лаьрхІачул совгІа цар маьхалъяьккхар 223 эзар сом мах бола продукци, заданел совгІа арахийцар 431 эзар сома маьха товарни продукци.

Къахьегама овсарле лакхъяра бархІ бетта задани дикка тІехкхоачашъяьй завода коллективо. Планал совгІа продукци маьхалъяккхарах, бийдал, металл, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах, арахецача продукцега дІабода мах лохбарах планал совгІа укх шера 208 эзар сом пайда баьб.

Деша дай бац

Укх юбилейни шера дерригача технико-экономически хьокхамий паччахьалкхен план хьанал хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тІаийцар Грозненски Металлотара завода коллективо. Мишта кхоачашду цо ше денна дош? ДІабахача бархІ бетта баьча балха итогашка хьежача дог доахалге я тІаийца социалистически декхараш кхоачашдарга. Ер шу доладелча денз предприяте болхлоша ара ца хецаш йисай 224 эзар сома маьха товарни продукци, хІаьта продукци маьхалъяккхара даькъе цу юкъа царна тІадиса декхар а 283 эзар сома маьха да.

«Грознефтеоргсинтез» производственни объединене базови предприяти я Грозненски «Нефтехимзапчасть» яха завод. Цу объедиленена чуйоагІача мехкдаьтта чакхдоахачен химическии заводашта эшаш йола запасной оатхалаш кийчъю «Нефтехимзапчасть» завода болхлоша. Цудухьа, дукхагІча даькъе цар шоашта хьалхашка латта декхараш дизза кхоачашдарах тийша да мехкдаьтта чакхдоахарнйи химикийи болх боагтІача боарамагІа дІабахар. Из дика кхетадеча заводчанаша шоай бехкагІа цхьаккха тайпа хьовзам хилийтац шоай потребителий балха тІа.

Цу даькъе къаьстта дика къа а хьегаш, массаза а шоай декхараш цІена кхоачащдеш бола болхлой итташ ба «Нефтехимзапчасть» заводе. Царех ва токарь-карусельщик, коммунистически къахьегама ударник Сомов Виктор Николаевич. Шин балхах тІехдика кхеташ ба из. Цудухьа цун профессех болча болхлошта юкъе эггара лакхагІа йола разряд еннай цунна. Дукхача шерашка башха-дика производственни толамаш доахаш хьавоагІача цунна чот яь варгвоацаш дукха совгІаташ тийннад. Цун наькха тІа лепаш я «Социалистически яхье котваьннар» яха массехк сийлен Знак, цун цІи дІаязъяьй предприяте Сийлен книжка тІа, хІаьта Виктор Николаевича портрет хьалтеха доал завода сийлен Улга тІа.

Иштта дика болх а беш, башха-дика толамаш доахаши даим социалистически яхье хьалха латташи хиларца белгалваьнна ва слесарь-сборщик Гавриш Виктор Викторович. «Дошо кулгаш» дола мастер, аьле цІи йоаккх цун предприятерча болхлоша. Овсаре къахьегарал совгІа ше хьаеш йола продукци дикен тІехдикен мара хилийтац цо. Цудухьа ОТК болхлой тІахьожам боацаш дІайохийт цун продукци. Иштта къахьегаш болча цун портрет а хьалтеха доал завода сийлен Улга тІа.

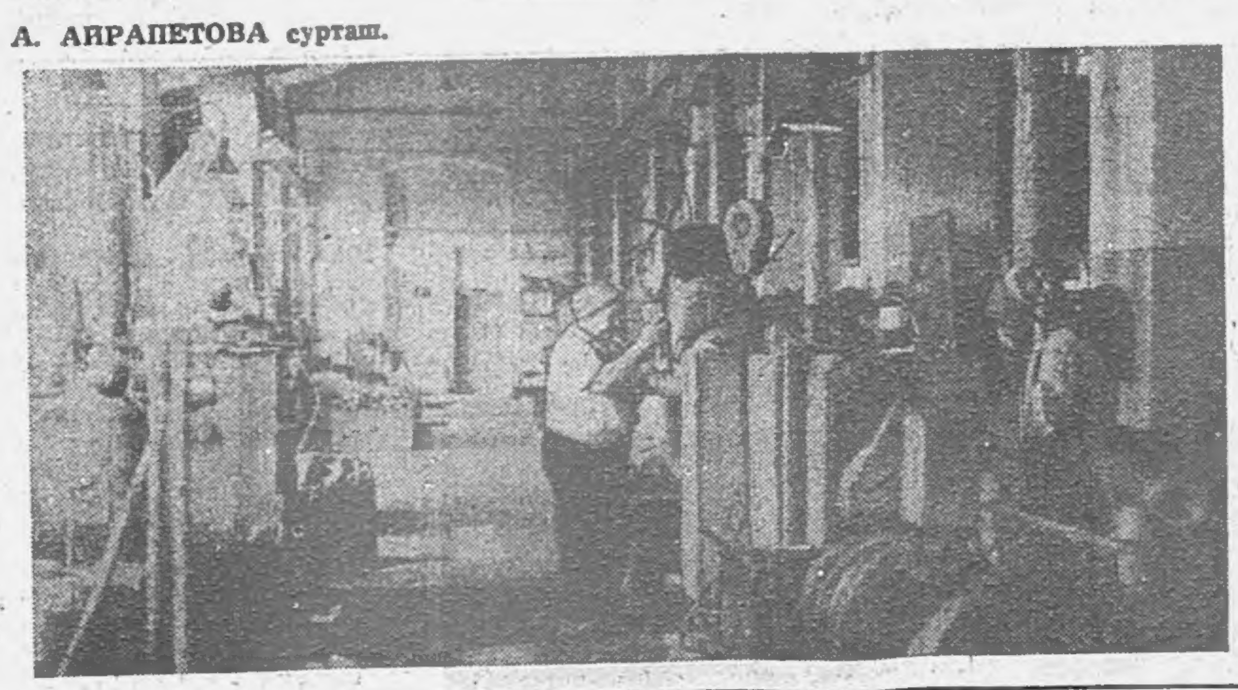

СУРТАШ ТІА: токарь-карусельщик В. Сомов; слесарь-сборщик В. Гавриш; механически цех.

А. АЙРАПЕТОВА сурташ.

ХУДОЖНИКАШ ДАГАБУВЛ

ЦІенхаштта къамаьл дар укх деношка Нохч-ГІалгІай АССР художникий Союза отчетно - хоржамий собране хиннар. Художникаша дувцар даьхача толамех, динза дисарех, нийсденнача кхоачамбоацарех. Уж дІадахара наькъаш белгалдора.

Собране доклад яьча художникий Союза председатела Х. Ахмедова белгалдаьккхар: «Укх бехктокхамеча хана общесте долаш дола кхоачамбоацараш гойта ца Іеш, вай халкъо хьа мел кхелла дикадар, хозадар бІаргадайта декхарийла да вай — художникаш. ТІакхувш долча ноахала тІеххозачунца, дика масалаш гойташ кхетам бала беза. Со валлац обществера негативни хІамаш гуча ма даха, ала, уж-м гучадаха а цІендаь дІадаха а деза. Амма, хозадар, дикадар хьаллаца, дІахьокха деза. Из художника декхар да. Из декхар дика кхоачащдеш бола художникаш республике болаш ба. Уж ба А. Асуханов, П. Миронов, М. Полонкоев, С. Сухоруков, Л. Царицынский, Дадаев, кхьоараш.

КПСС XXVII съезд хинначул тІехьагІа республика художникаша Іалаьмате дукха болх баьб. Шоай персональни выставкаш кийчъяьй, мехка хулаш латта хувпамаш белгалдаьхад. Теркам тІаухийт юрта бахача наха вай искусство йовзийтара. Цу гІулакха районашка выставкаш ю. Иштта выставкаш хьайийллар Урус - Мартане, МагІалбика. Цхьабакъда, докладчико белгалдаьккхар республика искусство дегІайоалаяра, из деррига а кхоачамболаш ца хилар. Юрташка дукхагІа е еза выставкаш. Искусство йовзарал совгІа, тІакхувчарна из езалургйола, уж цунна тІабергзаргбола хІама де деза.

Е а йоагІаш, критика йир докладчико республика берий художественни школашта. Таханарча художникий метта дІаотта безараш ба дукхагІдолча даькъе художественни школашка деш бараш. ТІаккха мишта латт из гІулакх республике? Художественни школай хьехархоша вай художественни искусство дегІайоала е ч а фиктивно дакъа лоац. Цу атта доацача гІулакха йоаггІача моттигий зем бе Іомадац бераш. Цул совгІа, республикерча художникашцапрофессионалашца леррагІа бувзам лелабац школаша.

Собране цІенхаштта белгалдаьккхар дІабол а л у ш шоаш перспективни хилар хьахьенха цхьабола художникаш дуккхача шерашка кхы меттахьа ца боалаш, цхьан метта латташ хилар. Цар низ, хьинар тІадахийта, тІагІертта болх бац, тесса леладу гІулакх. ТІаккха художникий болх цхьаккха хІама ледара дита йиш йоацаш, юстара ваьнна ха яккха йиш йоацаш, даим вага, дІахьалхашкахьа аха, кердадар леха, из Іомаде дезаш ма бий.

Художникий Союза гІулакхаш мелдаларо, хІаране шийна хьалхашкара бехктокхам ца кхетабаро хьахилийтад шерагара шерага гражданственноста, нравственноста тема экспозицешкара дІаювлаш х и л а р. КІоаргга уйла елга юкъера дІадувла доладалар.

Маларца къовсам лоаттабара тІадерзадаь плакаташ хьакхолла уйла йолаш бар художникаш, цхьабакъда, уйла кхы дІагаьнаяланзар, цу хьакъехьа цхьаккха а хІама даьдац. Берригача мехко хьаллаьца из чІоагІа лоархІаме гІулакх художникаша тесса дитад.

Белгалдаккха дезаш да цхьаькха а, лоха я художникий Союза материальни база. Кхыметтел цхьа грузо в о й м а ш и н а яц Союзе. Цхьаннахьа выставка е езаш хилча, шоай балхаш дІадахьа машина а йоацаш бус художникаш, е новкъара машинаш а лувцаш, халла де дезаш хул из.

Іалаьмате во тІаийбу художникаш республика цхьайолча предприятеша, организацеша. Кхыметтел оформительни балхаш де оттадаь договор хилча а, цхьаккха йоакхо ца еш, теркал ца деш леладу из гІулакх. Царех я «Красный молот» завод. Художникашца къамаьл де а ха йоацаш хул завода кулгалхой.

ХІаьта республике йоацаш я выставочни залаш. Культура даькъе боккха гІа дІахьалхашкахьа баккхар а пайдана гІулакх а да зональни выставкаш чакхъяхар. Залаш ца хилар бахьан долаш Нохч - ГІалгІайчене ца еш ютт уж. Выставочни залаш хьалъяь а яьха, 1989 шера вай республике зональни выставка ергья, аьнна, соцам баьбар. Бакъда, хІанз хьа гучох. из вІаштІехьдоале тамаш я.

Иштта ала деза, укх тІеххьарча хана къона скульптораш гуча ца бувлилга, скульптура хьакъехьа гІулакх ледара латталга. Вай городе хІанз а Г. К. Орджоникидзенеи, С. М. Кировнеи памятникаш дегІадац. Из Іалаьмате йоккха ледарло я.

Боккха чулоацам болаш дар вай республике меттел, гаьнна арахьа а дика вовзаш волча художника Л. Царицынске даь къамаьл.

— ЦІа дохкаденна чухаьрдача е кІеззига вІашкадаха доладелча да тоаде аттагІа? — хетт художника. — Вай сенга хьежаш да сона хац. ХІанз а дІадаьннадац вайна юкъера кхыбарий уйлашца дахалга. Вай картинашка Іалама хозал а ювцаш дагІа вай, общесте, вай мехка цхьаккха вІашдухьаленаш йоацаш, деррига а шаьра долаш санна. Юкъара бокъонаш теркал а еш, хІаране ши-ший кертаца бе беза болх, тІаккха мара гІулакх хургдац вай леладечох.

Нохч - ГІалгІайчен художникий Союза отчетно-хоржамий собране дакъа лоацаш бар КПСС Нохч - ГІалгІай обкома культура отдела заведующи Р. Сайханов, Нохч-ГІалгІай АССР культура министр А. Киндаров, республика йоазонхой Союза правлене председатель Ш. Арсанукаев, кхыбола партийни, советски болхлой.

Художникаша цхьа барт а болаш шоай правлене председателалла хержар А. Асуханов.

Х. АУШЕВА.

Тха бригада кхашка

Сона дагадоагІача хана цІаккха а къахьийгалац тха бригада механизатораша укх шера санна хьинаре, бецам тІабаха. Пхи-ялх ди мара эшанзар тхона ка бола ялат чуэца. Из дар 184 гектара тІа. Мукх хІара шера гектара тІа 29 центнер йолаш чубера оаха (планал совгІа), кІа — 20 центнер гаргга, (план — 18). Иштта сиха чуийцар доакъара дІайийна баьцаш а. 1460 центнер башха-дика йол Іалашйир оаха тхоай 75 гектар хулача участка тІара. Из а 500 центнер планал совгІа. Планал совгІа хьувкъам белар 50 гектар хулача лаьтта дІайийнача горохо а.

Дика хьувкъаш йоагІа хьинар долча механизаторий Ужахов Мустафаси Торшхоев Махьмадсалеи звеноша 500 гектара тІа кхееш йола ялата лаьрхІа дІайийна хинна хьажкІаш а. ТІеххьарча хана дийлхача догІаша дикка садолийтад шоллагІча хьувкъама лаьрхІа дІайийначакультурашка а (генаращца эеш дІайийнача хьажкІашка). Укх деношка дІайийна яьлар 150 гектара тІа рапс а.

ТІехьа кхача культураш чуэца йолаялалехьа хІанзе а хьатІадоагІача шера хургболча хьувкъама йоакхо еш да тхо. Керттера дар — оахам да. Из болх тхона хеттача тайпара дІахьоргбола нах хьожабаьб оаха цига. Кхаь саго шоашта дІатІаийцад из декхар. ХьалхагІа — ялх саг хулар оахам деш, вешта аьлча 5—6 агрегат. ХІанз подряда хьисапе оаха болх беча хана эшац тхона совлен бола нах а совлен техника а. ХІана аьлча, бригадни подрядагІа болх беча механизатораштa шоашта а пайдане дац из.

Подряд хилар-м дика да. ХІаьта а бицлац тхона социалистически яхьа низ. Дика къахьега саг белгала хила веза укхаза а. ХІанз тхоай къаьстта бригада касса йолча хана дукхагІа таро я тха материальни а, моральни а стимул айе, хьалхле лелараштa дукхагІа премеш тела. Бригада совете дага а даьнна, оахам деча къахьегача наха, аьнна, лаьрххІа условеш оттаьй оаха. Шин предложени мара яц уж. 10 дийнахьара норма оахамэ дикал лакха а йолаш 130 процент кхоачашъяьча трактористa 50 сом лу, нагахьа санна цу юкъа 150 процент, из кхоачашъяьчоа — 100 сом лу. Цу тІа гурахьа юххерча итогех дІа-хьа декхаргдолча алапена юкъе ца доагІаш ахча да премех телар, хІара итт ди массаза дала комисси вІашагІ а елле тохк оаха оахам миштад, мел болх баьб. Хьалхарча итт ден итогаша тхона хийттар а дицдир. ДоагтІача тайпара кІоаргал долаш, нийса мул болаш, макхашца кІаьддаь дацар доккхий кхаш (хІараненa къаьст - къаьста хьахоададаьд оаха уж). Къаьстта хоза дар коммуниста Сукиев Тухана аьхар. ХІара денна норма 160 процент кхоачашъеш оахам даьд цо шин «К-701» яхача тракторца. Дег тІара ях аз: ишта къахьегача сага уж 100 сом дІалуча хана вІалла дукха хетацар тхона. ХьалхагІа луш дола 25 сом а дукха хетар. Цул дукха тІехьависанзар цун новкъост Канаев Алексей а. Шин «ДТ-54» яхача трактора боаггІача тайпара низ тІабахийтар цо а. Цунна а елар оаха 100 сом премн.

Лоацца аьлча, хьатІадоагІача шера хургболча хьувкъама фийг бужаргбола лаьтта тешшамерча нахага кхачийтад лерттІа вІаштІехьъяьккхача яхьо. Зяба а гурахьа дувча ялаташта лаьрхІар а цхьатарра оах цар лаьтташ. КІаи мукхи дІабе беза лаьтташ хІанззехьа кийчдаьд.

Сагота хила безаш бац оахам деш бола механизатораш шоай тракторащ еха сацарах а. Эшшача минута оарцагІвала кийча ва тха къаьна, йоккха опыт йола мастер - наладчик Алиев Исраила Салман. СалаІа цар тракторащ соцайича царга хьожаш, кулг тохаш чакхвоал из.

Тхоай бригада совете лаьрхІад оаха: Октябра 70 шу дуза цІей хьатІакхачалехьа чуэцаргбола хьувкъам чуийца а, дІадуврrдола ялаташ дІадийна а, зяба аха деза лаьтташ аьха а даха, аьнна.

С. САРАЛИЕВ,
Назрановски района «Назрановский» яхача совхоза № 3 йолча бригада учетчик.

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА — ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

САГА ЛОАРХІАМ АЙБЕШ

Хьалхара смена чакхъяьлча «Автоспецоборудование» яхача завода литейни цеха коммунисташ гулбелар цІеча уголоке. Укхаза хилар цехови парторганизаце отчетно-хоржама собрани.

Чулоацам болаш, производственни дешаех кІоаргга дувцаш яр парторганизаце секретара В. Н. Бочаровась доклад. Дувца долаш ба литейщикаш. Карарча шера 7 бетта товарни продукци арахецара план 169,6 процент кхоачашъяьй, цунца цхьана продукци йоаккхаш дІадодар 29.4 процент кІезигагІа да, къахьегама овсарле 12 процент лакхъеннай. Бийдал. материалаш кхояьй 25 эзар сома маьха.

Партийни организаце гІулакхашца дІахьекхад ше кулгаллу тІум хилар. Хьалхашка латта дешаш къестадара коллектив оарцагІйоаккхача, цун барт тоабеча хьалха лаьттар из я. Партийни влияни чІоагІъяра цеха массайолча участкашка коммунисташ дІанийсбаьб. Укхаза керттера дар лоархІ сага фактор лакхъелга, цун къахьегама, быта хьалаш тоаделга. Цеха коммунисташа теркал ца еш, йоакхо ца еш витац цхьаккха а саг. ХІаране хьинар айдергдола хьалаш хьадара тІалеста ба партийни организаце бу организационни а кхетам балара а болх.

Бокха лоархІам болаш да коммунисто шийгара гойта масал. Литейни цеха коммунисташ производстве хьалха латташ ба, йоагІаш еннай царна коммунистически къахьегама ударникаш яха сийлен цІи. Массава а шоай секретара тара хила гІерт. ЙоккхагІа йола мастер Вера Николаевна ший гІулакх дика довзаш, хьинар долаш я.

— Низ ца кхобеш къахьег, принципиальни я, нийса доацар лац. — аьлар цох цеха начальника В. Дятчина.

Коммунисташа дийцар моллагІа а дош секретараца цхьана къестаду, яхаш. Дика партийни кулгалхо а дика саг а я, йоахар массане а. Заводе ещ йола эргалонаш ший гІулакх санна лоархІ цо.

Бочаровай доклад дахьа толамаш хестадеш яцар, коммунистий теркам тІаозар балха тІа долча кхоачамбоацараштa, динза дисараштa. Кхы дикагІа болх бе йиш йоацаш дар вай? Собране дийцачун керттера чулоацам из бар. ДІахьалхашка ахар сихдара баргалаш етташ дукха да укхаза. Тишъеннай оборудовани, мел дукха ремонт йой а, каст-каста йох, халданза болх беш оборудоване дилагІа дола дакъа мара хилац. ХІанз еха латт генератор, из бахьан долаш сецай аьшк лоаладу пишк. ХІаьта а. Октябра 70 шу дизара сийна тІанийца декхараш кхоачашданза даргдац. Фу дича бакъахьа да?

Цеха болхлой гул а баь, хьиттар фу дича бакъахьа да. Коммунисташа предложени елар кхаь сменагІа болх белга вІаштІехьдаккха, аьнна. Болхлоша хьаллаьцар из предложени. Цу хана денз кхаь сменагІа болх бу литейни цехо, шоай завод а мехка кхыйола предприятеш а ІалашъюхІанз цехо эшача бийдалца.

Коммунистий сий лакхдеш, коллективера цар влияни хьахьокхаш масал да из.

Эргалонаш яра цеха коллективана новкъарле еш цхьаькха а да, — бийдал, материалаш ца таар. Из бахьан долаш астагІа лелх продукце дикал. лакхлац къахьегама овсарле. Цхьайола компонентaш ца таар бахьан долаш дукха брак хул, цунна переплавка еш ха йоаю. ХІаьта из зехьа йоаю энерги, материалаш я, эри къахьегалга да. Из гІулакх геттара воча даргдар цеха болхлой лакха говзал ецаре, уж оарцагІбалар бахьан долаш арахецача продукце дикал лохлац.

Из иштта долга хьахьокх укх цифраша: соахка духхьашха дІалушше а дІаэцаш хинна продукци 83 процент мара яцар. Укх шера — 85,6 процент.

Лакхе вай дийцараш объективни бахьанаш да. ХІаьта укхаза болх бечар бехкагІа а а кІезига дац кхоачамбоацараш. Цехе моттигаш хиннай техникага лерттІа ца хьожаш, эксплуатаци яра правилаш телхаеш, из бахьан долаш оборудовани йохаш. Мелъялийтай къахьегама дисциплина а.

— Цхьа ха яьккхар вай нарушенеш йоацаш, — аьлар доклада тІа, — цох кхоачам а баь, сатийна Іохайшар. Безаме сюрприз яц цох хьахиннар — мелаш хиларах балхара дІаваккха вийзар Борисов, Балкин вувцаш наркологически служоагара материал кхаьчай. Уж харцахьарча наькъа тІа боалилга ца ховш хиннаб уллув болх беш хинна коммунисташ?

ЦІенхаштта дола кхоачамбоацараш да социалистически яхь вІаштІехьйоаккхача а. ТІеххьарча хана итогаш еча бехац бригадираш. Де дезар даьдац парте мугІараш дегІадоаладара, массехк саг вар хьаэца кийчвеш, цхьабакъда, дІадоладаьр чакх ца доаккхаш дисар.

Коммунистех цхьабараш бац вахара хьинаре позици йолаш. Масала, С. Линк партийни собране ала хІама доацаш висар бІарччача шера ше баьча балхах, хІаьта из ва халкъа тІахьожама группа член.

Кхоачамбоацараш да цеха партийни организаце балха тІа а. Цох дувцаш завода парткома секретара А. Голованова аьлар:

— Дика болх баьб Вера Николаевнас, хІаьта а кхоачаш ца деш дисараш а кІезига дац. Плана тІа, тІанийдаьча соцамаш тІа де лерхІаш хиннараш кхоачаш ца деш дусаш моттигаш я.

ХІанад из иштта? Нийса дац, — аьлар цо дІахо, — секретарь дерригa а ше де гІертар. Партийни балха дукхагІа нах юкъеоза беза, де даьрхІар кхоачашдара тІахьожам доаттабелга чІоагІде деза.

Бакъдар аьлча, къаьнарча шаблонаша чІоагІа овлаш хийцад, эргалонаш яра новкъарле ю цар. Хьаэцаргья вай собране яь отчетни доклад. Хьалхарча критерешка диллача дика оттаьяр из: йоалаяьй газеташ тІара материалаш, производствах, организационно-партийни балхах дувц. Даьха толамаш, динза дисараш белгалдаьхад, массехк сага цІи яьккхай. Цхьабакъда, таханарча дийнахьа из тоъам болаш дац. Партийни балха тІа а еш хила еза перестройка. Кхьча бесса ба хІанз партийни балхах бу мах, шаблонни хила йиш яц собранешка ю докладаш. Перестройко дІадеххачоа жоп луш деце, даха еза керда формаш.

Миштa хургдар-хьогІ коммунисташ балха гІа дІанийсбарах, царна мaрагІдоалачох, партийни влиянех дувцаш доклад дІайолайяча? Цехови парторганизаце чувоагІар 11 саг мара ца хилча, хІаранех къаьстта дувца дукха хала хургда, аьнна хетац.

Перестройка еча хьалха латта безараш коммунисташ ба, аьнна белгалдаьккхад КПСС ЦК июньсии (1987 ш.) Пленуме. ХІаране хьинар айдергдолаш, инициатива хургйолаш хьалаш хьаде декхарийла я партийни организаци, цун секретарь. Из иштта хилар вІаштІехьдоаккхаргда, аьнна хет литейни цеха коммунисташа а.

Собране дакъа а лаьцар, къамаьл а дир КПСС ЦК организационно - партийни балха отдела сектора заведующе А. И. Селезнева. Иштта собране вар КПСС Нохч-ГІалгІай обкома организационно-партийни балха заведующи А. В. Шаршавых.

В. ДИДИГОВ.

Оаха яздаьчун лерагІа

«ЮСТАРА ЛАТТ»

Иштта цІи а йолаш яр укх шера 1-ча августе «Сердало» тІа араьнна корреспонденци. Цу тІа дувцар Сунженски района Ассински консервни завода балха тІа нийсдалийтача кхоачамбоацарех, перестройка яра деша юкъе предприяте партийни организаце лоаца дакъа кІезига а эсала а хиларах.

Цу хьакъехьа редакцега жоп дайтал КПСС Сунженски райкома хьалхарча секретара Б. Чагаева. Цо язду: «Ассински консервни завода партийнни профсоюзни организацей адресагІа газетo яь критика нийсса я. Материал йийцай Ассински консервни завода партийни бюро. ЛаьрхІад «КПСС ЦК июньски (1987 ш.) Пленума решенеш кхоачашъяра заводской партийни организаце декхараш» яха дош дийцача юкъара партийни собране соцам хувца а хувцаш, цунна хьалда мероприятеш юкъеяхьа. Завода коллектива хьалхашка латта декхараш кхоачашдеча юххьанцарча партийни организаце лоархІам айбара организаторски болх эсала вІаштІехьбаккхарах партбюро секретара П. Новиковна бехк баьб.

Профсоюзни организацена хьалхадаьккхад завода болхлой социально-бытовой хьалаш тоадаран социалистически яхьа действенность айяран даькъе хьалда де дезар де, аьнна».

ДЕГІААХАРА НАЬКЪАГІА

Сунженски район

Даьчун мах беш, перспектива гуш

Тахан вайга долаш мел дар вайна деннар — Сийлахь-боккха Октябрь. ХІанз тха районе болх беш я 7 больница, 56 клуби библиотекеи, 10 колхоз, 2 совхоз, коа тІара оалхазараш леладу фабрика, промышленноста, гІишлон, транспортеи бувзамеи 26 предприяти. Районерча 28 школе 12.5 эзар бера хьехаш ва 746 хьехархо. 62 эзар совгІа саг ваха тха районе бахаш а хьинаре къахьегаш а ба 41 къаман викалаш. Ший чулоацамга диллача революционни эргалонаш хулаш латт района вахара ерригача сферашка.

Нагахьа санна 1970 шера, 34.1 миллион сома маьха продукци ара а хецаш, тхо долча болх беш ялх предприяти мара хиннаеце, хІанз 13 предприяти я. 41 миллион сома маьха продукци арахец цар шера. Карабулански химреагентий завода шоллагІа аргІа болх бе йолаелча шозза дукхагІа продукци арахецаргья цо.

Организационно - политически, технически мероприятеш юкъейоалаяро вІаштІехьдалийтад нарара пятилетка йолаелча денз планал совгІа кхо миллион сома маьха гаргга продукци арахеца а цхьайтталагІча пятилетка хІара шера лаьрхІа хиннaчул 1,6-зза къахьегама овсарле лакхъе а. хІаьта тІакхеташ йола продукци 11,6 процент дукхагІа я.

Районе бахача наьха хьалтаро тоаяра дешашта дикка дукхагІа терко е яьннай партийни, профсоюзни организацеш, хІанз хьалхарча плане латт соцкультбыта объекташ дукхагІа хьалъелга. Духхьал ер пятилетка йолаелча денз хьалъяьй 9 эзар квадратни метр гаргга фусамаш, 305 моттиг йола деша даха ха кхачанза долча берий учрежденеш, аптекаш, амбулатори. ХІанз районе хьалъеш латт маьхк ю керда комбинат, культура ЦІенош, больницаш, 5 эзар квадратни метр совгІа фусамаш, промышленни, социально-культурни а бытови а хьашташ кхоачашдара йола объекташ.

Планех а шоай социалистически декхарех а доархІабу района транспортни организацей къахьегам хой. ШийтталагІа пятилетка йолаелча денз 1,2 миллион тонн мовхьаш, 6 миллион 758 эзар саг пассажираш дІабигаб цар, планал совгІа потребителашка дІаяхьийтай 46,3 эзар тонн газ.

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 70 шу дизара сийленца накъаяхара хьинаре къахьегаш я района дукхагІйола къахьегам коллективаш. Царна юкъе къаьстта белгалйоалаш я продукци арахецара план 104, из пачхьалкхенга йоххара 110, къахьегама овсарле лакхъяра план 109 процент кхоачашъеш карарча шера хьалхарча ах шера хьоккхамаш гойтa йола рудай йоаца гІишлон материалаш кийчъеш йола Карабулакски завода коллектив. Ах шера планаш тоъал тІеххоачашъяьчарех я минеральни хий кийчдеш йолча завода, специализированни гІишлон-монтажни участка коллективаш. Де лерхІачунга кхача гІерташ бІубенна гІа боахаш хьайоагІа пятилетка хьалхарча шин шера план Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дузача денга кхоачашъе дош денна йола Сунженски ПМК коллектив а.

Районе бахача наха сий деш, доккхал деш ба производства хьалхалаттараш Карабулакски химреагентий завода аппаратчик В. М. Павлова, рудай йоаца гІишлон материалаш кийчъеча Карабулакски завода оборудованена ремонт яра слесарь З. А. Кодзоев, коачъяьча газа Къулбасела-Кавказски станце машиннаькъа цистернай пропарщик В. И. Панин, специализированни гІишлон-монтажни участка слесарь-монтажник В. П. Шлыков, № 7 йолча дІа-юха лелаеча механизированни колонна штукатур З. А.-Х. Лабазанова, дукха кхыбараш.

Района экономика дегІакхувлара дешаш тохача хана йийца варгвоацаш бокха лоархІам болаш да промышленноста, гІишлон, наха гІулакх дара сфера къахьегамхоша санна юрта боахама болхлоша юкъехьош дола дакъа. ЦхьайтталагІа пятилетка тІехдика чакх а яьккха Кхачан программа, шийтталагІча пятилетка йоккхий планаш кхоачашъяра масштабни декхараш кхоачашде болабеннаб юртбоахама производства къахьегамхой. Карара пятилетка йолалуча хана района аграрни секторе белгалдаьннад юртбоахама къахьегама эффективность лакхъяра, производства рентабельность айяра а къахьегам вІаштІехьбаккхара прогрессивнегІа йола формаш юкъехувлара а гІо деш дола пайдане хувцамаш. Из вІаштІехьдаьннад колхозийи совхозийи партийни организацеша тІагІертта болх бар бахьан долаш. Шин шера планагІа пачхьалкхенга 26 эзар тонн ялат дохка декхарийла дар района боахамаш, хІаьта хІанзлехьа дехнар 27 эзар тонн да. Цул совгІа, хІанз а тІехьа, дІачулуш да ялат. Шу чакхдалалехьа кхы а кхо эзар тонн дохкаргда из. Иштта тІеххоачашъергья оаха дулх, тха, фуаш а кхыйола продукци а йохкара шин шера планаш. Юкъера лаьрхІача цхьайтталагІча пятилетка хІара шера йоаккхаш хиннaчул дукхагІа йоаккхаргья шура, сомаш, баьцадаараш, гидуаргаш.

Дикача финансови хьоахамашца чакхдаьккхад 1986 шу районни агропромышленни объединенена/ чуйоагІача колхозашеи/совхозашеи. Хьабаьнна пайда кхо миллион сом гаргга ба. Цу тайпара дола дика толамаш укх юбилейни шера а оахоша доахаргхиларах бІубенна да тхо. Юрта боахаме уж толамаш даха вІаштІехьдаьннад къахьегамен цох мах теларан керда формаш — коллективни дезалей подряд, боахамен чурчабоахамен расчет, дІадодачун вІаши расчеташ яран тІахьожам лоаттабаран чекови форма балха юкъекхувлар бахьан долаш. 1985 шерарчул шозза дукхагІа я укх шера подряд юкъейоалаль къахьегама коллективаш, производственни подразделенеш. Коллективнии дезалеи подрядагІа болх беш ба района юртбоахамера 80 процентага дІакхоачаш бола къахьегамхой. Иштта шозза дукхагІа да интенсивни технологегІа юртбоахама культураш хьалкхееш дола кхаш. XIX партсъезда цІерагІча колхозе укх шера духхьашха вІашагІъеллай 5 сагах латта интенсивни къахьегама механизированни отряд. 1500 гектар лаьтта да царна тІачІоагІдаь. Цу тІа хьалкхею массе тайпа юртбоахама культураш. Карарча шерарз хаоттама хьалаш геттара хала хиннадале а, юкъера лаьрхІача, бІарччача колхозе гІолларчул лакхагІа ба цу звенос хьалкхеьча культурай хьувкъам.

Дика толамаш дахарца къаьстта белгалбаьннаб цу боахама хьайбаш леладераш а. ГІулакх новаторски хьисапе вІаштІехьдаккхар бахьан долаш XIX-ча партъезда цІерагІча колхоза хьайбаш леладераша геттара дукха шура яьккхай № 2 йолча шурий-товарни фермерча духьашха дахкаш долча шинарашкара. Укхаза соахка хІара кхоабача Іаттагара яьккхай 3915 килограмм шура, планагІа яккха йоагІар 2200 килограмм мара йоацача. Карарча шера итогегІа а районе яьржача социалистически яхье хьалхалаттарех я цу ферма коллектив. Пачхьалкхенга шура йохнара пятилетка хьалхарча шин шера план 7-ча ноябрга кхоачашъе дош деннад цо. Боахама расчети коллективни подряди юкъейоалаяро цу ферма хьайбаш леладерий аьттув балийтаб дІадахача шера планал совгІа шура йохкарах 160 эзар сом пайда бе.

Продукци кийчъелга алсамдоаккхача дика ка йоалаш къахьийгад Ленина цІерагІча колхоза къахьегамхоша. Соахка йокъал лаьтта йоллаше а хІара гектара тІара 65 — 80 центнер фуалъяьха хьажкІаш кхеяьй А. М. Эльнцев, К. К. Кокаев, С. М. Ажигов керте латтача звеноша. Дезала подрядагІа цу колхозе къахьегача цхьан звенос хІара гектара тІара хьекхай 105 центнер люперна йол.

Цу тайпара масалаш кІезига дац районе. Октябра цІейна накъайолхаш шин шера план ханал ши бутт хьалха кхоачашъе а из пачхьалкхенга йохка а дош деннад колхозийи совхозийи 50 совгІча производственни коллективаша. ЦІей сийна лоаттаеча яхье хьалха латтараштa юкъе къаьстта белгала я XIX-ча партсъезда цІерагІча колхозера Л. Ф. Толмачевас кулгаллу МТФ-2, Орджоникидзе цІерагІча колхозера Д. Г. Оздоев заведующи вола МТФ-1 коллективаш, Іаьсий кхедераш В. Чебатарева, А. Звягинцева, доякраш С. Посохова, Н. Сугакова, А. Муцольгова, Я. Мишнева, А. Табаева, З. Ведзижева, жаІу Р. Гадаев, птичницаш Н. Гелогаева, Р. Базалевич, механизатораш М. Патиев, А. Котельников, А. Радионов, И. Михайлов, П. Зыгин, М. Ефимов, дукха кхыбараш.

Гуш ма хиллара, КПСС XXVII съезд хиннaчул тІехьагІа района вахаре хинна хувцамаш белггала да. Даьчун итогаш еш, шоашта карагІдийннарий мах беш, района къахьегамхошта дика гу шоаш пайда эцанза йола духа таронаш. ХІанз шерра социалистически яхь а йоаржаяь, Сийлахьча Октябра 70 шу дузача денна сийленца накъабахара хьалда мулаш доахаш ба района къахьегамхой.

В. КАРДАИЛЬСКИЙ,
КПСС Сунженски райкома шоллагІа секретарь.

Сунженски районе дика йовз С. М. Кирова цІерагІча колхоза доярка Рыбалко Мария Александровнай цІи. В. И. Ленина орден, дукха кхыйола пачхьалкхен медалаш, Сийлен грамоташ тийннай хьинар долча доярка, дуккхазза баркал кхайкадаьд цунна. Ше къахьегача № 1 йолча шурий-товарни ферме даим хьалха латташ хьайоагІача доярках цаІ я из.

Ялх шу хьалха пенсе яхача цІагІа ягІа сатем ца тоъаш юха а ший коллективе болх бе йолаеннай Мария Александровна. Ше кхоабача хІара Іаттагара хІанзлехьа 2171 килограмм шура яьккхай къахьегама ветерана шера план 2500 килограмм йолаш.

Цунца яхье баьннаб цхьан хана цо кхебаь дояркаш Ажигова Аьсет, Газднева Зайнап, кхыбараш. Зайнап цул хьалха а яьннай, 2234 килограмм я цо хІара кхоабача Іаттагара яьккха шура.

Ший толамаш Сийлахьча Октябрьски цІейна хетаду М. Рыбалкос.

СУРТА ТІА: къахьегама ветеран, доярка М. Рыбалко.

И. ПЛИЕВА сурт.

ПОДРЯДА — ШЕРРА НИКЪ

ДОШ ГІУЛАКХАЦА ЧІОАГІДУ

Ший балха моттигерча хІара колхозхочун бехктокхам мишта айбергба, ший гІулакха визза вола да цох фу дича хургва? Цу хаттараштa жоп далара керттерча специалисташца, юкъерча звенон кулгалхошца, колхозни активисташца цхьана хьалда наькъаш лохаш я хІанз XIX-ча партсъезда цІерагІча колхоза правлени, партийни комитет. Цу балха ларде лувц коллективни подряди боахама расчети юкъекхувлалга.

Боахама расчета система эрга а йоахаш, юкъекхувлара, продукци хьаярга дІадодар лохдара, материальни къахьегамен ресурсаш кхояра деш долчох дувц XIX-ча партсъезда цІерагІча колхоза шоллагІча шурий-товарни ферма заведующе Л. ТОЛМАЧЕВАС.

ХІаьта фуд бригадни подряд ферме юкъейоалаярах хьахниннар? Эггара керттердар — овлангара денз хувцаеннай коллективера моральни а психологически а климат, айбеннаб хІаране бехктокхам. 1986 шера бригадни подрядагІа ферма болх бе йолаяларах дикка лакхъеннай хьайбай продуктивность. План 2200 килограмм йолаш, хІара кхоабача Іаттагара йоаккхаш йола шура 3915 килограммага дІакхаьчай хІанз. 400 грамм хила доагІача хІара ден-бус тІадетталу 712 грамм дозал. 98,4 процентага дІакхоачаш йола шура дІачулу цхьоалагІча сортагІа.

Из бахьан долаш 82 эзар сом пайда баьб ферма коллективо, 430 тоннага дІакхоачаш тІеххоачашъяьй пачхьалкхенга шура йохкара шера план. Яккха езар 600 тонн йолаш 1080 тонн шура яьккхай оаха соахка. хІаьта коллективана алапена хьожалаь кхы тІа а 20 эзар сом деннад.

Къаьстта дика толамаш дахарца белгалбаьннаб дояркаш Т. Лабодина, Н. Хирьянова, А. Маркова, Н. Сугакова, Іаьсий леладер В. Чеботаева, скотник Н. Чекмарев, кхыбараш.

Практико хьахьекхад дисциплина чІоагІа ца хилча коллективни подрядах цхьаккха пайда баргбоацалга. Барттайна хила еза коллектив, цаІ шоллагІчоа тІехьашка а ца лечкъаш массане а цхьатарра бе беза болх. Цул совгІа, коллектива гІулакхашца чІоаггІа хьашт долаш хила беза керттера специалисташ а. Подряд юкъейоалаяро чІоагІъяьй къахьегама а технологически а дисциплина. Дицденнад балха хьава тІехьавалар, ший декхараш талмастта кхоачашделга. ХІаьта нагахьа санна моллагІвар а кІеззига а лоарзагІа воале, бехктокхаме оз из бригада совето. Коллективера эккхаварал халагІа а цул боккхагІа а Іоткъам бац ледарло ялийтачоа. Цудухья дика да тха хьокхамаш. Шера план 1450 тонн йолаш, хІанзле 970 тонн шура ехкай оаха пачхьалкхенга, шера 3500 килограмм яккха йоагІача хІанзлехьа 2340 килограмм шура яьккхай хІара кхоабача Іаттагара. Плановичул дикка лохагІа да шура, дулх даккхарга дІалодар. 98.6 процентага дІакхоачаш хьалкхеду керда даь Іаьсий. Рентабельни я ферма. Таханарча денга оаха баь пайда 58 эзар сомал тІехбаьннаб. Эггара пайданегІа йола система я цу тайпара къахьегам вІаштІехьбаккхара форма. Цо аьттув лу къахьегама овсарле лакхъе, хьайбай продуктивность алсамъяккха.

Коллективо дехарагІа колхоза правлене ферма совета бокъо еннай ферма къахьегамхошта поощрени а наказани а яра, кхы тІа денна алапи дІа-са декъара дешаш, вешта аьлча, дисциплина чІоагІъелга, коллективана хьалхашка латта декхараш кхоачашделга Іалашде гІо деш дола дешаш къестаде. ХІаьта укхазара дІадоладелар деррига хувцамаш.

Ховш ма дий, тешамо сага ткъамаш лулга. Керда гІулакх да коллективни подряд. ЦІенхаштта уйла еш ца хилча толамаш доахалгах догдоахилга а яц. Из дика кхетаду бригада членаша, цудухьа хьалхашка увтта проблемаш а деррига кхыдола дешаш а даим коллегиально дувц оаха, боахама керттерча специалисташца дага а дувлаш. Цудухьа аьттув а боал.

Даьха толамаш кІезига депе а, дукха я гучаяханза йола таронаш.

КІезига яц хІанзчул тІехьагІа къоастаянза яргйоаца проблемаш Духхьашха дахкаргдола 400 шинар да тха ферме, бакъда, уж лоаттаде помещени ца хилар бахьан долаш арахьа леладу уж. Критически хьале кхоачаргда тхо, нагахьа санна укх гарггарча хана гІишлонхоша ши корпус хьлъяь ца йоаккхе. ГІишлон материалаш ца тоъар, гІишлон организацей вІаши барт ца хилар бахьан долаш геттара эсала лел фермера гІишлош хьалъелга. Бакъда, халонаш тхона дукха ийслой а ферма коллективо деррига шийна могар ду шура дукхагІа яккхара. Оаха дош деннад укх шера хІара кхоабача Іаттагара 4000 килограмм шура яккха.

Хьайбаш леладерий предложенеш теркал а еш, дІахо а эргайоахаш дегІакхувларгья оаха коллективни подряд, караерзаергья хьалхалаттачар опыт, дІахо юкъекхувларгда кердадараш.

СПЕЦИАЛИСТИЙ ПХЬОАЛЕ

Республикерча дешара заведенех эггара къаьнагІчарех цаІ я тха техникум. ХьатІадоагІача шера кховзткъа шу дуз из хьайиллa. Юртбоахама школа кІийлен тІа хьаьча цо 1928 шера духхьашха деша дІанийцар 50 саг. Эггара хьалха выпуск еш араийцар вацар 8 агроном мара. ХІанз хІара шера 400 совгІа специалист арахец цо. Царна юкъе ба агрономаш, техникаш - механикаш, бухгалтераш. Ше болх бе дІайолаелча денз 10 эзар совгІа специалист кийчваьв техникумо.

Цига дийшачарех 250 гаргга саг кулгалдеча балхаш тІа къахьегаш ва юртбоахама органашка, 1500 саг бригадираш, звеньевойш ба, республика юрта боахаме къахьегача счетни болхлоех 85 процент гаргга бараш — тха выпускникаш.

Тха техникуме дийша ва Грозненски опытни станце директора заместитель А. М. Байбаков, цу станце воккхагІвола Іилман болхло В. Н. Марченко, Сунженски опытно - мелиоративни пункта йоккхагІйола Іилман болхло Л. Д. Аристова. Мехка кхыча Іилма - тохкама учрежденешка къахьегаш ба техникума выпускникаш, Іилмай кандидаташ Л. А. Николаева, В. Н. Степанова, Т. С. Кисилева, кхыбараш. ХІаьта Е. С. Тарасов — Іилмай доктор.

Дешара - кхетам балара процесс эргаяккхар — из да техникума коллективо хІара дийнахьа кхоачашду керттера декхар. Цу гІулакха укхаза Іалашдаьд мел эша хьалаш. Городока чуйоагІаш я кхоъ дешара корпус. 44 лаборатори кабинети, производственни мастерскеш, актови зал, столови, стадион, спортзалаш, общежитеш, кхыйола бытовой помещенеш. Техникуме, я 60 эзар экземплярал совгІа книжкаш дола библиотека, дуккхача периодически изданешца Іалашъяь йола читальни зал.

Техникума дукхагІбола преподавателаш педагогически балха гІорбаьнна мастераш ба. Царна юкъе къаьстта белгалбаха лов сона юртбоахама Іилмай кандидат В. И. Агеева, НГІАССР заслуженни хьехархо В. А. Арсанукаев, «СССР лаьрххІача юкъерча дешара отличник» П. А. Бабенко, Сийлахь - боккхача Даймехка тІема ветеранаш, НГІАССР заслуженни хьехархой К. Л. Аристов, НГІАССР профтехобразоване заслуженни хьехархо Т. К. Тхостов, кхыбараш. Уж берригаш а техникума выпускникаш ба.

«Баьццара лаборатори» лоархІ техникума дешара-производственни боахамах. Укхаза я бешамаш, шоай техника, шоаш хьалкхею ка болча ялатен баьцадаарийн культураш, чакхйоаккх практика, лаьтта леладара культура Іомаю.

Йоккха терко ю техникуме идейно - политически, патриотически, интернациональни а атеистически а кхетам балара, комсомольски просвещене системерча дешара. Каст-каста вІашагІкхетараш ду Сийлахь - боккхача Даймехка тІема, юртбоахама производства ветеранашца. ТІема сийлен моттигашка гІолла эстафеташ ю, спортивни ловзараш, «Живарий, кІантий!» яха конкурсаш чакхйоах.

Деша, салаІа, творчески къахьега йиш йолаш ба техникума студенташ. Мах а боацаш кинофильмаш хьокх царна, салаІара сайренаш, дискотекаш, диспуташ, художественни самодеятельноста концерташ, кхыйола мероприятеш чакхйоах, хьоашалгІа хьех драмтеатрий, концертни бригадай, госфилармоне артисташ.

ХІара шера «Знаней Ди» чакхдаьннaчул тІехьагІа района боахамий кхашка къахьегама десант ю техникума дешархоша. Иштта хьинаре къахьег цар студенчески гІишлон отрядашка а. Укх тІеххьарча массехк шера кхоалагІча семестре толамаш дахарах призовой моттигаш хьежаю тхона. Къаьстта дукха гІишлош хьалъяьй тха студенташа Красноярски крае.

Сакъердаме, дукха хІама довзара аьттув луш да тха дешархой вахар. Лаьтта мел дезараш хьех оаха тхоаш долча деша отта. Лаьтта леладечул сийленагІа цхьаккха професси яц.

Ю. КАМБУЛАТОВ,
Серноводски юртбоахама техникума директор.

СУРТА ТІА: цхьан лабораторе опыташ еш ба техникума дешархой.

Р. АУШЕВА сурт.

ТЕПЧА А КХУВСАШ ЙОI ЙОДАЯР

Самолета чура Iочухьежача гуш дар Нохч - ГIалгIайчен сурт: лакха доаца баьццара гувнаш, тай техача санна дола дуга кхаш, сомий бешамаш, голаш етташ доде хий... Стихаш язъе йоагIар цу мехках. Бакъда, командировке водаш арадаьккхача гIулакхо лирически хIамаш хьатIаэцацар: тха газет дешачо Гойгова Райсхана яздаь письмо вай хана хила а йиш йоацача тайпара сага сий доадарах дар.

Райсхан яхаш йола йоккха йоаца город Назрань сапаргIата а баьццара а я. Лакхача карташта тIехьашка гуш да доккхий вIаштIардаь цIенош, мичара Iалашдаьд ца ховча цинкови аьшк тIатеха тховнаш а долаш. Цу тайпарча гIирсашта юкъе ГойговгIар зIамига цIалг цхьа бойлахьа хет.

Готтача а лохача а цIагIа дагIа тхо цIендаьца — дукха а къахьийга кулгаши тенна дегIи долча къонахчунца. Наг-нагахьа мара йистхилац из, каст-каста чубехк корта — гуш да, дувца къамаьл цунна хала а Iоткъам беш а долга. Цудухьа Райсхана историех следственни документийи судебни решенейи ший тайпарча меттаца дувцаргда вай.

Соахка, 19-ча марта, сарахьа моттигерча универмаге ший болх чакхбаьлча, цIайодаш яр Райсхан. ЦIаьхха, дага а доацаш, города центре ялх зIамсаг тIакхийтар цунна, кулгаш хьовзадир, гаьна йоаццаш латтача машина чу токкхаяь из чуяккха гIертар. ЙоIо цIогIа деттар, духьале йора, цига нийсбенна нах юкъегIорта белар, цхьабакъда, хулиганаш тепча кхувса болабелар. Бе герз доаца нах юхабаьлар, йоI йодаяь хьунагIа дIайигар.

Шин дийнахьа бандана кара хилар Райсхан. Цунга моцал хьегийтар, мала хий лацар, тепча тIа а оттаяь, из йодаеш юкъе хиннача цхьанне — Кодзоев Мухьмада сесаг е гIертар, цох.

«Кавказски историешка» ладийгIараштa хетадала тарлу дувцар къаьнарча вайнаьха Iаьдалах — йоI йодаярах да аьнна. Цу тайпара гIулакх дора шийна йоI езаш а ше йоIа везаш а ,цхьабакъда, дIадала урдув доацаш висача лоамарочо. Из иштта да яха уйла юхе а ма йиталаш. Кодзоева, цун кхоачарча наха, новкъосташа леладаьчунца кIеззига хинна а романтика яцар. Райсхан, из герз бе а делла шийна кач валлца, Кодзоев укх дунен тIа вIалла волаш вий а ховш хиннаяц. Мала тешаргва Мухьмад безамо вувш латта Ромео ва аьлча. Райсхан йодаяле ди хьалха, цо-м кхыяр йодаяь ма хиннайий. Бакъда, шийна духьале йича, юхаваьлар, Аьсет мукъаялийтар; цига-м йиIий га даккха шортта нах бар — лоаманхой IаьдалагIа шоай йиший сий доаде веначунна бекхам бу цун вежараша. Да веларгволаш хилац гIулакх. Аьсет цIаяхар, цун гаргара нах таккхалча Iийра, тамаш яле а, милици а Iийра таккхалча.

ХIаьта ер кIант, цхьацца болча гаргарча наха га а доахаш, цIаькха а кхалсага качвахар. Бакъда, хIанз цо хержар бекхам берг ма бий аьнна кхеравезаш яцар. Дукха дезал болча ГойговгIар дезале йоIа оарцагIбала «низбараш» бацар, хIаьта даь бIарччача Коазой кураца къувса низ таацар.

Цхьа хаттар отт хьалхашка — сенна дагадоха дева ширдаьнна, шоаш юаргйола ха йиа даьнна къаьнара Iаьдалаш, нагахьа санна хIара сага сий боккъонца лорадеш Закон хилча? ХIана аьлча, КодзоевгIарна дика йовзар моттигера милици. Цо дергдолча таIазарах дукха кхераш а бацар уж. Царна хийттар бакъ а хилар; шин дийнахьа Iазап эза йоI зуламхошта карара а яьнна, заявлени а яхьаш милице еча, цун сотрудникаша бIарга цIацкъам тохanзар. Иштта хетийтар духьа йоI йодаьрашта розыск кхайкайир (дагадохийта лов сона зуламхой бе герз долаш хинналга). Цхьабакъда, йоI йодаьраш шек дIа а боацаш, городе гIолла шоай лимузинац хеххкаш лелар, цхьанне а пIелг пIелгах тоханзар уж лувцара. ХIаьта Райсханагеи цун дезалгеи цу юкъа боккха бала бахьар. Уж центральни органашка леткъачул тIехьагIа — зулам даь биъ бутт гаргга ха яьннаяр — республикански уголовни розыска отдела начальника В. Евтенкос зуламхой хьалахареи уж лувцареи дош ще тIахьожам лоаттабергболаш дIаэц.

Цхьабакъда, цул тIехьагIа а из гIулакх цхьаккха хувцам боацаш дус. Кодзоев геттара чуравоал, шийца новкъостий а болаш, 8 декабре (!), дийнахьа, универмаге чуэккх из, дIаяьннар дIаэцаца туга кхалсаг йодае гIерташ. Лечкъа кIалхарйоал йоI царна кара ца йодаш. Телефон а теха, хьабийхача милице болхлошта бIаргагу зуламхой тIабагIа машина, цхьабакъда, уж лувцац. Иштта я-кх розыск! Мехкарий удабеча даьк ъе цаI мара йоаца тамаш яц из. Е моттигерча угро начальника В. Евтенкона е автономни республика чурча гIулакхий министра заместителa А. Зайцевна цига цхьаккха ер ма дий аьнна тамашийна хIама бIаргадовнзар. Цудухьа хургда-кх, царех цаI корреспондентаца вIашагIкхета раьза ца хилар а шоллагIчо шийга мел деннача хаттарашта «де дезар даьд» аьнна жоп далар а. Фуд даьр?

Ховш дац, сево оарцагIъяьхай чурча гIулакхий органаш, юххера а КодзоевгIар цIагIа (яра ханага хьежача из тамашийна акци) обыск е — зулам даь нийсса нийс бутт баьнначул тIехьагIа.

Порядок лораераштa духьала араваьлар хьалоацалуш воацача Мухьмада да, тIаювхаш виIий пиджак а йолаш (тамашийна хIама!), цун хьадагIача киса йоккха хало йоацаш милице болхлошта потронех йиза тепча ши ехк корайир. Кхы чIоагIа тIехьабаьнна леха езаш хилaнзар «ТТ» марках йола тепча а. Кхы Iа яха хьулалуш лелаш вацар лохаш вола Кодзоев Мухьмад ше а — из хIаьтта даь коа а вена, лувча кийчлуш вар.

Иштта да-кх: цхьан оагIорахьа чурча гIулакхий министра заместитель Зайцев деш долчох рапорт луш ва, шоллагIча оагIорахьа, дийнахьа лампа а лотаяь, лохаш вола зуламхо дIахо а Райсханага бала бахьаш ва, сагота воацаш шоай улицагIа дIа-хьа лел, дагадехача, лувча дагахьа, даь коа а воагIа.

Ираза, хIанз из деррига чакхдаьннад. Дукха ха йоаццаш правосуде ший дош аьннад, чурваьннача зIамигача сага уголовни кодекса кхаь статьягIа нийс шуи ялх бутти ха кхайкаьй. Бакъда, цох юххера пхи шу хиннад. Моттигерча оперативникий аьттув баьнnaб йоI йодаеча юкъехинна кхы цхьаькха саг лаца, тхога хоам баь ма хилара, кастта суда гIанда тIа ховргва из. Юхебисараш «малаш ба ховш боаца нах» яхача списка тIа ба. Иштта-кх йодаяь хиннача йоIо цар цIераш яьхаяле а. Цар цунна таIазар тIалоттадаьча цIен адрес а довзаш да, тешаш а болаш ба.

Автономни республика столице хинначох са къамаьл хилар цхьаболча бехктокхамеча болхлошца, гуш дацар цу гIулакхо уж кхы Iаяха цIенхаштта корзагIбаьха хилар. ХIаьта парте обкома административни органий отдела заведующе В. Яковлева дехар дир сих ма ле, «моттигера сцефикица кхетаеш хила» яхаш. Фу специфика? Правоохранительни органаша кхалсага га ца даккхар йий-те из? Цул тIехьагIа цецвала везаш хIама дий. Райсхана тIалаттача Iазапах сога дийцача цун ненаша шоай цIераш ма яхалахь, яхаш чIоагIа дехар дар...

ГойговгIар дезал цар тайпан цIи лелаеча улицагIа бах. Гойгов Сипсой Iаддал-Хьамида сийна тиллай из. Цун кхоаччара гаргара я Райсхан. Йоазонхочо - революционеро ший произведенешка хестадаьд гIалгIай халкъа хургдола сийрда, нийсхо йола вахар. Цу тайпара вахар кхаьчал цу лоаман мехка. ХIаьта Кодзоеви цун новкъостийи гаьнна хьалха дIадахачун Iиндаргiаш мара дац. Цхьабакъда, царга сов сатийна хьежац-хьогI укхаза?

В. СЕРГЕЕВ,
тха спец. корр.

(«Социалистическая индустрия» яха газет, 1987 шу, 3 сентябрь).

ВАЙ ЛОАЛАХОЙ БОЛЧА

Цхьа дезал санна

Назрани Беслани городашта юкъе, вежарашха йолча шин республика — Нохч-ГIалгIайчени Къулбаседа ХIирийчени доазув къасттача улл Чермечски консервни завод. 1920-ча шераш чакхдоалача хана машиннаькъаца уллача шаьрача ара хьалъьлча йоккха йоацача заводах хIанз баьцаваарех консерваш юи сомех сокаш йоахеи йоккха предприяти хиннай.

Берригаш а дIалаьрхIача цига хIанз болх беш 800 совгIа саг ва. Цун коллектив латт дуккхача къамех болча нахах. Уж ба гIалгIай, хIирий, эрсий, дагестанцаш, эрмалой, кхыбараш. Царех дуккха а дукхагIбараш гIалгIай ба.

— Тхона укхаза дага а дохац мала хьан къамах ва, цхьа из ала дезаш моттиг эттача мара, — яхаш дувц консервни цеха болхлочо Кантышева Зинас. — Цхьан цIен дезал санна вIаши барт болаш, гIо-новкъостал деш къа а хьег оаха. дика-во декъаш а дах. Ткъаьх шерал совгIа йолча хана укх цехе цхьана болх беш цкъа халахетар эттадац, масала, сонеи Дзагахова Досяней юкъе. Цун къамаьл чакхдоалаш цеха начальника Газдиев Салмана аьлар:

— Е шаккъе а тха ветеранаш, мехкарий хьехамчаш, цеха а завода а дикагIбола болхлой ба. Аккхаргара къахьегама хьокхам эц кхычар. доккха дакъа лоац плани тIанийца декхараши кхоачашдеча.

Иштта дуккхача шерашка дика къахьегаш а коллектива вахара юкъе дизза дакъа лоацаш а болхлой ба Маураова Зара, Евлоева Лейла, кхыбараш а.

Газдиев Салмана санна, дика бийцар тхона шийца болх беш бола кхалнаь томатни цеха начальника коммуниста дагестанца Байбулаев Мурада а.

— Тха коллектив, цхьан цIен дезал санна, кхотаеш болхлой ба хIире Былова Александра Константиновна, эрсе Айлярова Любовь Антоновна, гIалгIай Тангиева Светлана, Евлоева Iайшет, Куртаева Анжела. кхыбараш. — яхаш дувц Байбулаева.

— Сага къахьегаш хила безам бэагIаргболаш барттайна ба тха участкера болхлой, — яхаш дувз цун начальника Осканов Амира а.

Ер 31 шу да цу заводе Мауравова Зарас болх бу. Из дог цIена болх беш, хьинар долаш саг я. Ше санна къахьегаш вола саг веза цунна, из къамах моллагIа вале а. Цо доккха новкъостал ду къонача кхалнаха, дIайовзийт ший йIаьхий опыт, хьехараш ду. Иштта цун новкъосталца хьахинна дика болхло я Евлоева Лейла а кхыбараш а. Цо коллективе йоаржаю интернациональни уйла, чIоагIду тайп-тайпарча къамех болча наха юкъера доттагIал.

— Оаха завода коллективе беча политически кхетам балара балха юкъе йоккха моттиг дIалоац интернациональнии атеистически кхетам баларо. — аьлар цу предприяте партийни организаце секретаро Цицкиев Ювсапа. — Цу тайпара комплексагIа дуч кхетамо тха коллектива барт тоабу, болхлошта юкъера безам а вIаши гIо-новкъостал дара гIулакх а лакхду, плани тIанийца социалистически декхараши кхоачашдара оарцагIйоаккх коллектив.

Делкъийна салаIа коа арабаьнна гаьний Iийне гIандаш тIа безаме къамаьлаш деш багIа, кхалнах а маIа нах а бIаргабайча, дагадохар «Ераш-м курорте баьхкача санна ма багIий» аьнна. Иштта хоза тоадаьча коа делкъийга безаме салоIаш бар завода болхлой.

Укх шера дIабахача ворхI бетта договорни поставкех йола задани йиза кхоачашъяьй завода коллективо, хIаьта продукци маьхалъякхара план — 110 процент. Из толам боакхаш къахьегама овсарле планагIа йоагIачул 1,6 процент лаккхийр. продукци хьаярга дIадодар дикка лохдир.

Къаьстта дикагIа къахьийгар томатни цеха коллективо.

Цу заводе хьаль баьцадаарий консерваш, томат, тайп-тайпара сокаш вай мехка дуккхача моттигашка кхоач. Уж ма хулла дикагIа хилийтара тIехьа къовсам лоаттабу завода коллективо, шийх дика цIи яккхийта гIерт.

Укх шера доккха новкъостал даьд завода коллективана Л. Н. Толстой цIерагIча Нохч-ГIалгIай пачхаьалкхен университета студенташа. Завода администраце премеши сийлен грамоташи елар царна юкъе къаьстта болх дика баьрашта. Уж ба Мусостова Марина, Агеева Залина, Гураева Кемиса, Халухаева Марина, Далакова Малина, Шевцова Лариса, Улубаева Малина, Дукаева Ляля.

Ди тIехь чIоагIлу вежарашха йолча шин республикана юкъера масе а оагIорахьара доттагIал.

Шерра социалистически яхь йоаржаяь накъайода завода коллектив Сийлахь-боккхача Октябра 70 шу дизара цIейна.

Ю. ЮСУПОВ.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

София — мехка геттара йоккха промышленни, культурни, Iилман центр. Город динамично дегIаухаш хилар «ДегIаух, цхьабакъда къа лац» аьнна цун герба тIа йолча девиза ма дарра жоп луш да.

СУРТА ТIА: Софера Болгарски профессиональни союзий Центральни совета здани.

София Пресс—ТАСС сурт.

Кхоана—Болгаре Халкъа Республика къаман цIей

Октябри БКП хьахилари

1919 шерара май бутт. Цу хана Софие хилар Болгарски болхлой социал - демократически парте XXII-ча съезда заседани. Цу событе ерригача Болгаре теркам тIаэзабар. Цига гулбеннабар Политически къовсаме чIоагIбенна нах, парте хьакхеллача Благоев Димитра оалаш ма хилара, «хьаькъал дола кортош».

Съезда документашта юкъе къаьстта теркам тIаозаш яр «Программни декларации», цу тIа парте даьчун итог йора, тIайоагIача хана де дезараш белгалдоахар. Документа хIара мугIар тIа Октябра, Ленина идеяша дог айделга гуш дар. Кхаь дийнахьа пренешка къамаьлаш даьчул тIехьагIа цунах Болгарски коммунистически парте 1-гIа съезд лархIа аьнна соцам бир. Из парти кризис а ца хулаш шин даькъагIа екъа а ца луш Коммунистически Интернационалах дIакхийтталга дар, цун керттера принципаш тIа а эцаш.

Болгарски революционни марксисташа идеологически, политически шоай кхел шоаш къоастае а, реформизм тIа ца эца а гIерташ хала никъ баьб, Сийлахь - боккхача классови тIемай школах чакхбаьннаб. Дунен хьалхарча тIема хьалда духьала хиннаб, ерригача средствашца из соцабара тIехьа къовсам лоаттабаьб. Парте лакха айяь дIакхихьай интернационализма байракх, майреи тIехьашка ца йоалаши ше белгалбаьча наькъагIа дIайихьай из. Цун дукха йола прогнозаш нийса хиннай. Цу дерригне а, цун ерригача фронташка къовсам лоаттабе могаргдола боккха политически низ вIашагIтохача новкъостал даьд.

1948 шера БКП V-ча съезде болгарски болхлой классе баьчча Димитров Георгена политически отчете «тесняческтво» яха течени дунен халкъашта юкъерча социалистически боламе большевикашта, Ленина эггара гаргагIа я ала бокъо елар.

БКП 1-ча съездо парти дегIаккхувлара дикка новкъостал дир. Цунах ха дIа ме йода Болгаре эггара чIоагIагIа бола низ хулаш латтар, цо наха юкъе майрра болх бора. Масала, 1920 шера коммунисташ 22 городскойи 65 юртарчеи общин-коммунашта кулгалдеш бар.

Сентябрьски восстани яьшар. Цхьабакъда, из бахьан долаш халкъа низий цхьоагIо чIоагIъелар, халкъан мехка доал деча реакционни кликанеи юкъе кIоарга юкъ эттар хIаьта из социалистически революце котало якхалца эшае магaнзар.

1942 шера Болгаре Даймехка фронта исторически программа дIанхайкайир, цун чудоагIар мехка деррига прогрессивни антифашистски низаш. Из къовсам лаьрхIачунга кхаьчар 1944 шера 9 сентябре. Советски Эскаре котало, парте кулгалдеш хьайна болгарски халкъ бахьан долаш мехкара монархо-фашистски режим дIаяькхар. Коммунистий парте шийна дIатIанийцабар хIанзарча социалистически Болгаре кхела исторически бехктокхам.

Кирил ЯНЕВ,
болгарски журналист.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

ЦХЬАНА ГIУЛАКХАШ ЛЕЛАДАРА МЕХАНИЗМ ЭРГАЯЬККХА ТОАЕ

Вежарашха долча мехкаша вIаши дIа-юха леладу экономически гIулакхаш дIахо чIоагIлуши кIоарглуши доагIа. Иштта лархIа йоагIа СЭВ членаш долча мехкий Коммунистически болхлойи партей Центральни Комитетий секретарий экономически дешаш дувцаш Софие хиннача совещане итогаш. Цига дакъалоацараша, 1986 шера ноябре Москве хиннача вежарашха йолча партей кулгалхой балха гIулакха вIашагIкхийттача хана дийцарашка хьежжа, йиицай цхьана гIулакхаш леладара механизми социалистически экономически интеграцеи, хIаьта иштта СЭВ балха перестройка ярах а йола предложенеш.

Совещане белгалдаьккхад, вежарашха дола мехкаш, шоай партей, лакхерча боарамерча экономически совещане решенш кхоачаш а еш, дукхача оагIонашкахьареи шин оагIорахьареи договоренносташ чакх а доахаш, шоай экономически дегIаахара даькъе дикка хьалхашкахьа дахалга, шоай халкъий вахара материальни культурни боарам дегIабар Iалаш а деш.

Цунца цхьана, совещане хиннараша белгалдаьккхад, СЭВ членаш долча мехкаша кхы а доккхагIа дакъа экономически социальни уж дегIадоаладара юкъе дахьа дезаш хилар. Из лаьрхIа я, масала, Вьетнам, Куба, Монголи экономически дегIаяххкара боарамаш тIехь - тIехьагIа СЭВ членаш долча европейски мехкий дегIадаххкара боарамашца нийсдара процесс сихъе, цу кхаь пачхаьалкхено экономически социалистически интеграцена юкъе лоацача даькъа эффективность лакхъе.

Чакхдаха лаьрхIа дола гIулакхаш деррига вежарашха дола мехкаш социально-экономически дегIадоаладелга сихдаран цига интенсификаци яран, халкъий вахара хьал тоадара, дунен халкъашта юкъера социалистически хьисапе къахьегам дIанийсбара совленех дикагIа пайда эцара, дунен экономикера цар позици чIоагIъяра максимально гIо деш.

Совещане хиннараш вIаши дагабаьлар 1991—2005 шерашка дунен халкъашта юкъе социалистически хьисапе къахьегам дIа-юха нийсбара коллективни концепци кийчъяра хьакъехьа, экономически цхьана гIулакхаш леладелга дегIадоаладар вIаштIехьдоаккхачара Экономически ВIаши гIо дара Совета лоархIам белггала лаккбара хьакъехьа, Совета балха перестройка яра хьакъехьа. Белгалдаьккхад, вежарашха йола партеш цхьана гIулакхаш леладара экономически организационни механизм эргаяьккха тоаеш дIахо беча балха кхы а хьинарегIа воздействи е езаш хилар.

Дуне тахан адамлен историе чухь керда зама хьайийллача Сийлахь - йоккхача Октябрьски социалистически революце юбилей дезде кийчлуш да. Совещане белгалдаьккхад, вежарашха йолча партешеи мехкашеи цу белгалача событе 70 шу дизара даха ма доаггIара накъадахара чIоагiIа теркам тIабохийташ хилар.

ЦIаькха а бакъдаьд СЭВ членаш дола мехкаш герзаш Iоаделга юхатетта, герзаш дIадаха, къаьстта ядерни дараш, герзаш дIадахарах мукъадаьккха Iалаьмате дукха рузкъа дегIаахарга дIадохийтаргдолаш, чIоагiIа лаьрхIа хилар.

КАМПУЧИ: КЪАМ БАРТАДОАЛАДАРА НИКЪ

Кампучийски проблема — доазол арахьарча агентстваши кепайоазони дунен халкъашта юкъерча комментарешка тIеххьарча хана эггара керттераярех цхьа тема я. Из цхьа бахьан доацаш дац, из дуккхача событешкара хьадоагIаш хIама да.

27 августе Пномпене дIакхайкаьй къам бартадоаларa никъ дIабовзийтача Кампуче Халкъа Республика правительства Деклараци. Документа тIа дIаязъяьй мехкара деррига патриотически низаш, хьалха дIаяхача хана уж фуннагIа деш хиннадале а, идеологически а дина а уйлаех тийша хIама доацаш, цхьа блок а еш мехка машар оттабар духьа, прогрессивни, цхьатарра бокъонаш йола, нийсхон общество хьалъяр духьа вIашагIтохара программа. НРК правительства дIакхайкадаьд къамаш бартадоаладара наькъаш дувцара вIашдухьала латтача ерригача кхмерски группировкашца вIашагIкхета шоаш кийча хилар. Халкъа Кампуче дIадехарагIа къамаш бартадоаладара процессана юкъера дIабаха беза алхха Пол Поти, цунна гаргара бола халхархойи.

Из позици нийса хилар гуш да: миллионаш бола шоай мехкахой боабара бехке барий бокъо яц мехка кхел къоастаеча а цун кхоане белгалъеча а юкъе дакъалаца.

Къамаш бартадоаладара хьакъехьара НРК правительства Деклараци нийса лоархIаш тIанийцай дукхагIйолча пачхаьалкхенаша. СССР МИД заявлене тIа из лаьрхIай НРК правительство дика уйлаш йолаш хилараи бехктокхам лакха лоархIаш хилараи тешал деш баьккха лоархIаме гIа санна.

Къулба-Малхбоален Азерча событешка политически наблюдателаш чIоагIагIа теркам тIабахийта хьежийташ кхы тайпа обстоятельствaш а я. Июль бутт чакхбоаллаш визитагIа Вьетнаме ваха хилар Индонезе кхыча мехкашцарча гIулакхий министр М. Кусума-Асмаджа. Цо вьетнамски кулгалхошца яьча переговорегIа барт баьб моллагIа тайпа а хьалххагIе а оттаяь условеш а йоацаш формальни доацаш деррига кампучийски низаш вIашагIкхетара хьалаш хьадара хьакъехьа. Цу тайпарча вIашагIкхетаре толам боале цунна тIехьа йоагIача этапе дакъа лоацаш хила тарлора Вьетнам, кхыйола цу гIулакхаца хьашт дола оагIонаш.

АСЕАН мехкий викал санна къамаьл деш хиннача индонезийски министра переговорий итогаша хьахилийтар Къулба - Малхбоален Азе политически диалог хилийтарга йола дог доахилге. Цхьабакъда АСЕАН членаш йолча пачхаьалкхений кхыча мехкашцарча гIулакхий министраша, деррига кампучийски низаш формально доацаш вIашагIкхетилга вIаштIехьдаккхара идея мога а яь, аьннад, цига дувцарий ларде латташ хила еза «Демократически Кампучи» оалаш йолчун предложенеш. ХIаьта из да цу тайпарча вIашагIкхетаре полпотовцашта нерте латтараш хила беза яхилга. Кхетадеш да, е цу тайпара барт бара а, е моллагIа тайпара яле хьалххагIе оттаяьча условештеи НРК а СРВ а раьза хургйоацилга.

Иштта, условеш хIанз тIаерзаяь хила еза Къулба-Малхбоален Азера проблемаш къоастаяра политически решенеш лахара. Цунна йола стимул я Кампуче, Вьетнама, Лаоса, реалистически, бехктокхаме позици. ЧIоагIа лоархIаме да, регионера политически климат тоае бокъонца хьашт долаш мел бараша шоай гIулакхаши низаши вIашагIтохар.

ГАЬНАДАЬННА ВIАШАГIКЪАСТАР

ДIадахача кIирагIа бундестаге къамаьл деш малхбузенгермански кхыча мехкашцарча гIулакхий министра г.-д. Геншера аьннад, Европе гаьна кхетар юкъерча боараме дола ракеташ дIаяхара хьакъехьарча соглашенеех немцаштачул дукхагIа пайда цхьаннена а баргбац. Министра логика кхетае хала дац. Ма дарра аьлча, европейски континенте ба а бац ракетно - ядерни герзаш цигарчул дукхагIа вIашагIтеха мохк. Цу тайпара хьал латта массехк итташ шу да, цхьабакъда 80-гIа шераш долалуча хана ракеташ цига кхы а листагIа оттайир: ФРГ территоре тIа дIанийсъяь я «Першинг-2» яха ерригa 108 американски ракета Царна IотIакхийттай, гаьна кхетар юкъерча боараме долча ядерни герза категорена чуйоагIаш йола ткъамаш дола ракеташ а. Духхьал уж ракеташ царца оперативно-тактически яраш а йолаш бIарчча глобальни масштабагIа дIаяха а лерхI, нагахьа санна Женевера советско-американски переговораш толаме чакхйоале.

Хетадала тарлу, министра логикага хьежача, Бонно де мел могар де доагIар Женевера къамаьлаш толаме чакхдахара, аьнна. Переговораш дика чакхъяхара гIо де реальни таронаш цунна хьахинна хилча хIаьта а: барт барга бодача новкъарча духьаленех эггара керттеръяр хинна латт ФРГ ший доалахьа йола «Першинг-1А» яхача ракеташта йола 72 ядерни боеголовок. Цхьабакъда гIулакха тIа дIатIакхаьчача сел къаьгга хинна логика юхатIехьашка яьнлай бокъонца герзаш дIадахара йола перспективаш юххера а йоаяь дIайоахача политически тайпарча уйлаел. Бакъда, массехк ди хьалха федеральни канцлера Г. Кола дIакхайкадаьд, «Першинг-1А» модернизаци ца а еш, тIехьагIа уж цIенъяь дIаяха ФРГ кийча хилара хьакъехьа. Цхьабакъда «нагахьа санна» яха дешаш дукха долаш да из юхадовлар, фактически лаьрхIача Бони ракетех мукъаялар, нагахьа санна мукъайоале, 90-ча шерашка мара хургдоацаш. Цул совгIа бундестага экстренни заседане из дош дувцача хана Кола тигадац правительственни заявлени е, хIаьта цу тайппара ше ду къамаьл официальни да ала а.

Иштта Бонно хойт «Першингех» къаста безам боацаш ше хилар. Хьулаяла ца гIийртача а ялац из, дунен общественни мнене а ерригача оппозиционни партеша бундестаге чухь а чIоагIа Iоткъам беш хилча: социал-демократаш а «баьццарбараш а ракеташ дIаяхара тIехьа ба. Цу тайпара уйлаш йолаш ба общественни мнени миштай хьожаш даьча хаттараша хьахьокхаш ма хиллара ФРГ граждaнех 86 процент бараш а.

Малхбузенгермански «Першингех» ФРГ санна Атлантика вокх оагIорахьа — США а советско - американски соглашенена духьалбарий тIеххьара (е тIеххьаръярех) оборона линни хинна дIаэттай. Ультрааьттехьара гIозараш царех къаста ловш дац, барт бохабар духьа. Духхьал цар оагIув хьаллоацаш я хIанз Бонн а, Вашингтон а. Из бахьан долаш боккха лоархIам бола герзаш Iоаделга юхатохара гIулакх латтарчара меттахьа дала ца могаш дус.

Анатолий ШАПОВАЛОВ,
Юрий ПЕВНЕВ,
Валентин ВАСИЛЕЦ.
(ТАСС).

Тахан—Дунен халкъашта юкъера журналистий барт-цхьоагIон Ди

Машара тIехьара керда политически уйла

— Дунен халкъашта юкъерча журналистий бартцхьоагIон дено (из белгалдоаккх бIаь совгIа болча мехка массови информаце средствай болхлой вIашагIтохача журналистий Дунен халкъашта юкъерча Организаце (МОЖ) решенегIа) вай массанена хьалхашка оттаду эггара керттера дола дош, — аьлар АПН корреспондентага СССР журналистий Союза правлене секретара Мосеев Рафаила. — Дувцар да керда политически уйла оттаеча а атомни ядран космосеи замалахьа тIемаши низ бара политикеи тIа ца эцара цо керттера дечоа а массови информаце средстваша лоаца дакъа. Из дакъа диккача боараме тийша да журналистий профессиональни говзалах, компетентностах, духовни хьинарах, цар нравственни авторитетах.

Массови информаце советски средствaех аьлча, цар шоай керттерча профессиональни декхарех цаI лоархI миччахьара йоагIе а моллагIа машаре инициативаш дIайовзийтарах, уж хьаддача решенешкеи бартбаргеи яхара новкъостал дарах. Цунца дувзаденна са йиш хургья, къаьстта аьлча, «Правда» газета «ДезткъалагIчар дуне», «Тайп - тайпарча позицеш тIара» яхача, вокх центральни газета — «Известия» «Герга истолаш» «Публициста заметкаш» яхача, «Дунен халкъашта юкъера вахар» яхача журнала «Дагабалар» яхача рубрикашта кIал араювла публицистически статьяш. «Новое время» яхача журнала лаьрххIа йола номераш, СССР-ан США-неи юкъера «телемосташ» белгалъяха.

Керда политически уйла хьахилийтара дувцилге йоаццаш боккха лоархIам болаш да дунен халкъашта юкъера хадданза шерлуш дола бувзамаш. ХIанз СССР журналистий Союзо бувзам лоаттабу Европа, Азе, Африка, Америка 66 мехка 80-нел совгIа йолча къамий журналистски организацеца, дунен халкъашта юкъерчеи (царца МОЖ а йолаш) специализированни журналистски йиъ организаце член я.

Журналистий Союза дунен халкъашта юкъерча балха керттера лостам вIаши гIулакхаш леладелга шердаь ца Iеш, кIоаргдар, бувзамийи диалогеи керда, эффективни наькъаш лахар ба. Из эггара хьалха доагIа социалистически мехкий журналистски объединенешцарча вай бувзамех. Цунца дувзаденна хьоахаде безам бар журналистий Ерригкитайски ассоциацера хьада лаьтта бувзам меттаоттабар а: цун делегаце укх аьхки СССР-е ши кIира даьккхар, вIаши гIулакхаш леладергхиларах долча балха протокола кулгаш а яздир.

ШерагIа да журналистий Союза дегIадоагIача мехкий организацешцара бувзамаш а. Дукха ха йоаццаш а тIехьа эпизодически мара бувзамаш ца хиннача царех дуккханешца хIанз йIаьххача хана йола соглашенеш яьй. Цу соглашенегIа лерхI делегацеш дIа-са ахийтарал совгIа, публикацеш е, моральнии материально-технически новкъостал де, и. кх. а. Къаьстта аьлча, дегIадоагIача мехкашта новкъостал дар духьа Москве дIадаха шу чакхдоалаш хьайийллар къамий журналистски кадраш кийчъяра а квалификаци лакхъяра а йола нхаь беттара курсаш. Дуккхача африкански мехкий (Нигере, Гана, Эфиопе, Танзане, Мозамбика, Ангола) викалаша хIанзле а укхаза чакхъяьккхай дешара курс.

Юххера а, Малхбузен мехкашкарча коллегашцара бувзам санна йола вай балха лоархIаме форма а я. Тахан вай иштта бувзам лоаттабу 19 капиталистически пачхаьалкхенашкарча журналистий 33 общественни пачхаьалкхени организацешца.

Укх тIеххьарча шерашка хадданза гIулакхаш леладу США журналистски организацешца — газетий редакторий Американски обществаца (АСНЕ), Кердача Англе газетий редакторий Обществаца (НЕСНЕ), дукха ха йоаццаш негритянски пресса Институтаца («Блэк пресс инститьют»). Укх шера аьхки СЖ делегаци эггара хьалха Великобритане яхар английски коллегашца дискуссеш яра.

Цу мехкашцарча вай бувзамашка чIоагIлу стажераш дIа-са ахийтар (дукха ха йоаццаш «Московские новости» яхача газете болх баь къона ши журналист США цIабахар, хIаьта касталашха цига дIагIоргва советски ши стажер), «герга истолаш» увттадар, фотовыставкаш дIа-са ахийтар, и. кх. а санна дола гIулакхаш. Иштта вIашагIкхийттача еча дискуссеша, моллагIа «са болаш» уж яле («истолаш» герга дале а) керттерачоа — дувцар вIаши кхетадара, вIаши лархIара гIулакх ду.

ХIаьта из тахнарча дунен геттара лоархIаме да, хIана аьлча тешам кIезига хиларо дуккхача а даькъе дуне ядерни хIалакьхилара кхерам тIа дуг. Цу хьакъехьа вIалла тIехдаьккха а доацаш ала йиш я: массови информаце средствай болхлоша дунен халкъашта юкъерча гIулакхашка дика климат хилийтара лоаца дакъа геттара лоархIаме да. Кхы а лоархIаме хила а деза.

Юрий КАЦНЕЛЬСОН.
(АПН).

Л. Н. ТОЛСТОЯ ЦІИ ДАИМ ЯХАРГЬЯ

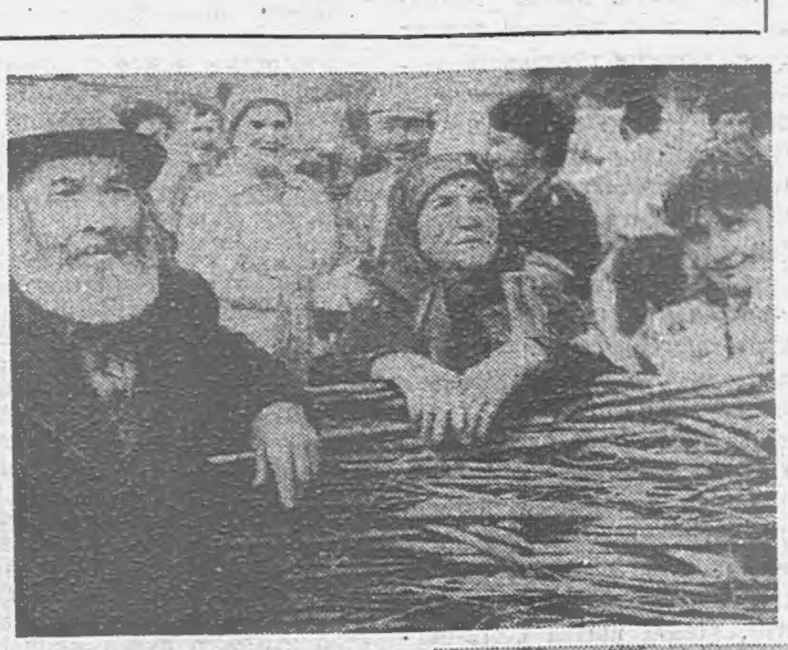

Хьежача гуйран малха сийрдадаьккха, дІайха денадар дІадаха кІиранди. Іурре денз Шелковской района Старогладовская яхача станицагахьа долха наькъаш хьалдизадар дукха нах тІабагІаш укхаза хьаухача машинаша. Кердаьккха Л. Н. Толстоя музей - экспозици хьаеллача боагІа йоазонхочун талант дукхаезараш, цунна мутІахь бараш бар уж. Укхаза хьийхача хьаьшашта юкъе бар республика ерригача районий викалаш. Къулбаседа Кавказа вежарашха йолча республикашкара, сийлахь - воккха йоазонхо ваьхача, цІаккха йоврггйоаца ший произведенеш хьакхеллача Ясная Полянера, Москвера, кхычахьара къахьегамхой, общественноста викалаш бар царна юкъе. Экспозице йоккхача территоре тІа латт вай долча Л. Н. Толстой венача хана гребенски казакий вахара, культура хьалаш хьахьокхаш дола цІеноош, отараш. Арахьа ухк къахьегама кечалий экспонаташ — тайп-тайпара инструменташ, макхаш, нух, гонахьа массанахьа я саьргех яь карташ. Йоазонхочун произведенеех бераша дийхкача суртий выставка я арахьа. Деррига а наьха бІарг тІаотташ да. Йоазонхо вайцига венача хана хиннача тайпара чура кийчъяьй фусамаш. Йоккха книжни ярмарка хьайийллай книготорга, респотребсоюза, «Продтовары» объединене тикаша. Халхареи иллеи концерташ увттаду республика дуккхача районашкара баьхкача самодеятельни артисташа. Зовне ек укхаза даьхкача берий оазаш. Экспозицега хьажа бабхкараштa юкъе дукха ба карарча бІаьшерей нийсархой а. Гребенски казакий къаьнарча вахарах дувца дукха хІамаш да цар. Цхьабараца музейна совгІата яла енай казакий быта культура обрядаш йовзийташ йола тайп-тайпара хІамаш, къаьнара сурташ.

Юстаро, саьргех яьча карта уллув латт цхьа дезал — Мастиков Ульян Леонтьевич, Докторова Мария Фоковна, цун йоІ Люда, йиІий йоІ Наташа. Наташа Гребенски юкъерча школа 7-ча классе дешаш я.

— ХІанз шозлагІа енай со укх музее, — яхаш дувц цо. — Хьалха хиннар яц из хІанз, йовзаргйоацаш хувцаеннай. Дукха дикагІа, хозагІа я. Л. Н. Толстой тха массане а бочагІа, хьамсарагІа вола йоазонхо ва. Цхьанена вовзаш воацаш вайцига венача эпсарах укхаза хиннав сийлахь - воккха йоазонхо. Цун «Казаки», «Хаджи Мурат» яха ши произведени йийшача кхоачам ба цох эггара дІайхагІа дола дешаш ала. Укхазара дІаболабеннаб цун кхоллама никъ. Тха школе я Л. Н. Толстойна хетаяь уголок, хІара фусаме шоай дезалхо лоархІ цох. Укхаза тхо доагІаш са наьнанас Мария Фоковнас денад къаьнара сурташ, йоІ маьре йодача хана цунна луш хинна «Бачха» яха тІолг. БІарччача поартала нийсса лоархІаш хиннад из цу хана. Оаха санна кхычар а цхьацца къаьнара хІамаш музейна совгІата ена хургья, аьнна, хет тхона.

...Делкъа ха хьатІаотт. Сахьат доал. Керда музей-экспозици хьаеллара хетаяь митинг дІайолаю НГІАССР Министрий Совета Председатела заместитела Т. Махмудхаджиевас. Сийлахь - воккхача эрсий йоазонхочун Л. Н. Толстоя музей - экспозици хьаеллача къамаьлаш ду КПСС Нохч - ГІалгІай обкома хьалхарча секртара В. К. Фотеева, КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара В. Борискина, РСФСР культура министра заместитела Н. Жуковас, Москверча Л. Н. Толстойя цІерагІча паччахьалкхен музея директора Л. Любимовас, КБАССР культура министра заместитела Х. Бейсултановас, НГІАССР халкъа поэтессас Р. Ахматовас, ЧИГУ доцента Ю. Верольске, Л. Н. Толстойя цІерагІча совхоза болхлочо А. Суханкинас.

Митинг чакхйоал. Вайцига баьхка хьаьший а республика бахархой а хьожаш хул музея залашкарча экспонаташка. Москверча Л. Н. Толстоя цІерагІча паччахьалкхен музея экспозице заведующе Т. Свиреповас, музея-экспозицега хьожарашка дувц сийлахьча йоазонхочун кхолламах.

Цул тІехьагІа дІахохьу культурни программа, чакхйоах говраш хьалхаярг хаххкара йола яхьаш. Цига дакъа лоацаш хиннараштa цІаккха дицлургдоацаш чакхдаьлар музей хьаеллара деза цІей.

Р. АУШЕВ.

СУРТАШ ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) музей хьаеллара цІей дезде баьхка У. Мастиков, М. Докторова, цун йиІий йоІ Докторова Наташа; сийлахьча йоазонхочунна Л. Н. Толстойна хетадаь памятник; сакъердаш ба культурни программа дІахьош бола самодеятельни артисташ.

Автора сурташ.

ФУТБОЛ

БОККХА ТОЛАМ

«Терек» укх шера дикагІа ловза яьннай. Из хьахьокх Серго Орджоникидзе цІерагІча стадиона трибунаш матч йолча дийнахьа йиза хиларо. Футбол езарий тешам беннаб шоай командах.

Укх деношка вай футболисташ вІашагІкхийтар Тагонрогерча «Торпедоца». Ловзар дІадоладенна ворхІ минута а яьннаяцар В. Магомедова хьаьший наІарашка хьалхара бургац чутохача хана. Цул тІехьагІа аьттув бала йиш йолча моттиге нийсвелар «Терека» дикагІавола бомбардир Садаев Іумар. Цо теха бургац торпедовций вратара Н. Голубева карара ялийтар. Юхе нийсвеннача О. Гладке счет 2:0 йир.

Хьалхара тайм чакхъяларга дІалестар, хеталора счет кхы хувцалургъяц аьнна. Бакъда, аргІанарча атаке хьаьший наІараштa йисте нийсвелар тІехдика ловзаш хинна В. Колядко. Счет 3:0 хилар.

ШоллагІча тайме а кхы дикагІа хьал дацар «Торпеда» наІараш лораеш хиннача Н. Голубевга. Ший хур дора цо. Цхьабакъда, диазза де хІама доацаш висар. Бургацаш чутехар О. Гладке, У. Садаева — шиъ, В. Колядкос. ВІашагІкхетар чакхдаьннача хана счет 7:1 яр.

М. ЭРЗИЕВ.

«Кубань»	21	15	1	5	41—17	31
«Терек»	22	12	7	4	35—15	31
«Сокол»	23	14	3	6	48—24	31
«Дружба»	23	13	4	6	30—26	30
«Спартак»	22	12	4	6	36—26	28
«Атоммаш»	22	11	5	6	43—21	27
«Торпедо» (В.)	22	11	3	8	35—24	25
«Уралан»	22	10	4	8	40—28	24
«Динамо»	22	9	6	7	21—21	24
«Цемент»	23	8	8	7	25—23	24
«Машук»	22	9	5	8	26—22	23
«Торпедо» (Т.)	24	7	4	9	23—45	18
«Нарт»	21	6	5	10	24—30	17
«Старт»	23	5	5	13	13—26	15
«Салют»	23	6	2	15	17—40	14
«Волгарь»	23	2	7	17	12—46	11
«Локомотив»	21	2	3	16	13—49	7

ГАЗЕТАШИ ЖУРНАЛАШИ ЯЗДУ

Назранерча предприятешкеи учрежденешкеи газеташ, журналаш язделга мишта дел хьожаш хилар со. Предприятей, учрежденей кулгалхоша, партийни организацеша шоашкара боаггІаш бола теркам тІабахийтача моттигашка дика дІадода газеташи журналаши язделга.

ГІалгІайчен болхлой класса юкъемоттиг я Назрановски «Электроинструмент» яха заводи трикотажни фабрикеи. 1200-нега кхоачаш болхлои гІулакхера нахи ба цу хІара предприяте къахьегаш. ХІаьта а наьна меттала араювла периодически изданеш «Сердало» газети «Лоаман Іуйре» яха альманахи кІезига яздаьд цу предприятешка дІаихача шерашка.

Укх шера подписка дикагІа чаккъяккхара цехий начальникаш, парторганизацей секретараш гулбаь совещани йир завода директора Х. Тамасхановеи партбюро секретара А. Манкиевеи. Завода беррригача болхлоштеи гІулакхерча нахан юкъе лоацача хана подписка яь йоаккхаргйола наькъаш дийцар совещане, белгалбаьхар общественни распространителаш.

«Сердало» яздайтилга дика дІадоладаьд Костоева Марема кулгалдеча сборочни цеха болхлоша. Царел тІехьа ца биса гІерташ газеташ яздеш ба завода кхыча цехий болхлой а.

Укх шера газеташи журналаши яздарга дика хьежаб цехий начальникаш Костоева Марем, Чахкиев Яхьъя, Тутаев Шамсудин, Хутиев Мувса, Цуров Батарбик, Цуров ТІахІир. Цар кулгалдеча цехашкарча болхлоех 80—85 процент болхлоша яздаьд «Сердало».

Иштта дика дІадоладаьд газеташи журналаши язделга завода управлене болхлошта юкъе а. Подписка чакхйоалаш латт Тимурзиев Башира кулгалдеча техотделе. Цига массане а язду «Сердалои» Лоаман Іуйреи».

Газеташи журналаши язданза болчарна юкъе подписка еш ба завода общественни распространителаш: З. Таршхоев, М. Ведзижев, С. Умаров, Н. Султыгова, А. Могушкова, М. Цолоев, кхыбараш.

Цу тайпара дика дІахьу подписка Пугиев Хьадрис управляющи волча Назрановски «Сельхозтехника» яхача районни объединене, Ужахов Амирхан директор волча Назрановски автотранспортни предприяте, Евлоев Мухьмад директор волча Назрановски мельзаводе, Назрановски кирпични заводе, горсовете, Назрановски РСУ, «Водоканал» яхача управлене, кхыча предприятешка а, организацешка а.

Хабарца дІа а ца дерзадеш, лерттІа вІаштІехьдаккхарца, партийни йоакхонца чакхдоаккхаш латт лакхе йийцача коллективашка газеташтеи журналаштеи подписка елга.

Цхьабакъда, хІанз а доаггІача тайпара дІадоладаьдац подписка елга Назрановски трикотажни фабрике, райпо, районни больнице, цхьайолча кхыча организацешка. Дешара шу дІадоладенна долаш сихха йолае а чакхъяккха а еза подписка школашка а.

А. ПЛИЕВ.

Редактор
О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ХЬАМСАРА НОВКЪОСТИЙ!

ДІАДОЛАДАЬД 1988 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТ ЯЗДАЙТАЛГА

Газет язду «Союзпечатана» ерригача отделенешкий агентствашкий, предприятешкарча, учрежденешкарча, организацешкарча общественни уполномоченнеша.

Шера газет яздайтара мах 4 соми 8 кепиги ба. Из кхо ца деш, кхоаненга дехкаш тІехьа а ца доахаш, ханнахьа «Сердало» яздайта шоашта!

ТЕЛЕПРОГРАММА

8 СЕНТЯБРЬ
І ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — Хоккей. «Канадан кубок». Канада сборни — СССР сборни. Канадера передача.
10.15, 16.50, 17.15 — «Кердадараш».
16.15 — Наьна школа.
16.45 — Хьа Ленински библиотека. В. И. Ленин. «Партийни организаци партийни литературен».
17.20 — Корейски Халкъа Демократически Республикан ансамбла концерт.
17.40 — Мультипликационни фильмаш.
18.10 — «Са хьамсара Даймохк». Фотоконкурс.
18.15 — «Агропром! Тахани кхоанен».
18.45, 23.05 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Недаром помнит вся Россия...». Бородински тІом лаьттачара репортаж.
19.30 — Сийлахьча Октябра 70 шу дузаш. «Советская Латвия». Латвийски телевидене программа.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Михаил Ромм. Исповедь кинорежиссера». Документальни фильма премьера.

ІІ ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — «Дийллача дега Ди». Телевизионни документальни фильма премьера.
8.40, 9.45 — Іалам Іомадар. 3-гІа класс.
9.00, 14.00 — Французски мотт.
9.30 — Іилма - довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. Коллективизаце курс.
10.35, 11.40 — Истори. 6-гІа класс.
11.05 — «Эрсий къамаьл».
12.10 — «Мост через жизнь». Художественни фильм. 1-гІа сери.
13.25 — 20—30 шерашкара советски пейзажни живопись.
13.55 — «Кердадараш».
17.00 — «Императорский Рим». Документальни фильм.
17.40 — «Кердадараш» (гІалгІай меттала).
17.45 — «Хьамсарча мехкашкий».
18.05 — «Дуне» халкъашта юкъера хьал» (гІалгІай меттала).
18.20 — Мультфильм.
18.30 — У. Гаджибеков. «Аршин-Мал-алан». Азербайджански паччахьалкхен музыкальни комеде театра музыкальни спектакль.
19.30 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
19.45 — «Аршин-Мал-алан» яхача музыкальни спектакла дІахододар.
20.30 — Еза атлетика. Дунен чемпионат. ЧССР-ра передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.40 — «Мост через жизнь». Художественни фильм. 2-гІа сери.
22.55 — «Кердадараш».
23.05 — «Фарфарелло» яхача трио концерт (ФРГ).

9 СЕНТЯБРЬ
І ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — «ТІоми машари». Художественни фильм. 4-гІа сери. «Пьер Безухов».
10.10, 16.00, 17.25 — «Кердадараш».
16.15 — «В. И. Ленина Кремлера кабинети квартиреи» зей гІоллара телеэкскурси.
16.45 — «Городс ашараш». Свердловскера передача.
17.30 — Болгаре телевидене программа.
18.30 — Футбол. Европа чемпионата хержа матч. СССР сборни — Франце сборни.
19.15 — «Тахан дунен тІа».
20.15 — «Хьай унахцІена хила безам бале». «Хи тІа саІаара».
20.30 — «Аьшна пхьар». Телевизионни короткометражни художественни фильма премьера.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Хоккей. «Канада кубок» 1-гІа ахфинала матч. Канадера передача.
23.50 — «Тахан дунен тІа».

ІІ ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — Документальни фильм.
8.35, 9.35 — Информатикаи вычислительни техникаи лардаш. 10-гІа класс.
9.05, 13.15 — Немций мотт. Іомабу 1-гІа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Астрономи.
10.35, 11.40 — Юкъара биологи. 9-гІа класс.
11.05 — В. Н. Пророков. Советски изобразительни искусство.
12.10 — «Мост через всю жизнь». Художественни фильм. 2-гІа сери.
13.45 — «Кердадараш».
13.50 — «Бозбуачал доахна басараш». Советски яздархой фаьлгаш.
17.40 — «Кердадараш». (нохчий меттала).
17.45 — Киножурнал.
17.55 — «Орга» яхача альманаха оагІонашка гІолла (нохчий меттала).
18.10 — Документальни фильм.
18.30 — «Говзанчаш». Токарь Н. Чепурнов.
18.40 — Мультфильм.
18.50 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
19.05 — «Художника сесага сурт-сибат». Художественни фильм.
20.30 — Еза атлетика. Дунен чемпионат. ЧССР-ра передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Доазол дехьарча фильма экран. «Солист». (Болгари).
22.40 — «Кердадараш».

10 СЕНТЯБРЬ
І ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — Хоккей. «Канадан кубок». 1-гІа ахфинала матч. Канадера передача.
10.35, 16.00, 17.10 — «Кердадараш».
16.10 — «Перестройка опыти проблемаши». Документальни фильмаш: «Юхавар духьа дІавахар», «Бахима Гаджибекова вайна къаьста хетар».
17.15 — Артеке хинна Ерригсоюзни пионерий слет.
18.05 — Документальни фильм.
18.45 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — Хоккей. «Канада кубок». 2-гІа ахфинала матч. Канадера передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Отело ди Оливейра». Телевизионни художественни фильма премьера. (Бразили). 1-гІеи 2-гІеи сереш. Перерыв йолча хана (22.40) — «Тахан дунен тІа».

ІІ ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — «ЧІоагІа цІера ала». Телевизионни документальни фильма премьера.
8.35, 9.35 — Вайна гонахьара дуне. 1-гІа класс.
8.55 — «Бер». Іилма-довзийтаар фильм.
9.05, 13.35 — Испански мотт. Іомабу 1-гІа шу.
9.55 — «Цхьа нана массанена а». Іилма-довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. Истори.
10.35, 11.40 — Физика. 7-гІа класс.
11.00 — В. Брюсова лирика.
11.30 — «Приборащ — Іилманна». Іилма-довзийтара фильм.
12.05 — «Пограничный пес Алый». Субтитрашца художественни фильм.
13.10 — Биологи. 7-гІа класс. Гизгаш.
14.05 — «Кердадараш».
14.10 — Киноафиша.
17.05 — «Кердадараш». (гІалгІай меттала).
17.10 — «Дни замен». Документальни фильм.
18.00 — «Кердадараш».
18.15 — Еза атлетика. Дунен чемпионат. ЧССР-ра передача.
18.45 — «Дешархо» (гІалгІай меттала).
19.15 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
19.30 — «УнахцІено» (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса даьхъала хийла шун, бераш!». «Ара, Бара. Пух». Мультипликационни фильм.
20.15 — «Болама кхерамзлен тІехьа».
20.20 — Ритмически гимнастика.
20.50 — Іилма-довзийтара фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Этта хьалаш бахьан долаш. Наркоманецара къовсам.
22.35 — «Гіайре Бали». Телевизионни документальни фильм. Индонезера цхьан гІайренах.
22.55 — «Кердадараш».

11 СЕНТЯБРЬ
І ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — Хоккей. «Канадан кубок». 2-гІа ахфинала матч. Канадера передача.
10.35, 16.00, 17.20, 19.20 — «Кердадараш».
16.15 — Ю. Яковлева турпалаш экрана тІа. «Всадник над городом».
17.25 — В. Артемов. «Олимпага вуга ниъ». Симфони. ДІалокхар Паччахьалкхен академически симфонически оркестр. Дирижер — Т. Мымбаев.
18.05 — «Яйга маьхк». Мультипликационни фильма премьера.
18.15 — Іилмеи вахари.
18.45, 23.10 — «Тахан дунен тІа».
19.00 — «Феликс Дзержинский». Іилма-довзийтара фильм.
19.30 — Телехьажархой хаттараштa жоп лу Советски Машара лорабара комитето.
20.45 — «Илли а оал, халха а ювл къонал».
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Вай хьех Иосиф Кобзона. Концертни студе Останкино сайре.

ІІ ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.15 — «ЦІей чакхдаьлча». Іилма-довзийтара фильма премьера.
8.35, 9.35 — Истори. 4-гІа класс.
9.05, 13.45 — Английски мотт. Іомабу 1-гІа шу.
10.05 — СПТУ дешархошта. Обществоведени.
10.35, 11.40 — Географи. 5-гІа класс.
11.05 — «Наьна школа».
12.10 — «Отело ди Оливейра». Телевизионни художественни фильм (Бразили). 1-гІеи, 2-гІеи сереш.
14.15 — «Кердадараш».
18.00 — «Кердадараш».
18.15 — Езача атлетиках дунен чемпионат
18.50 — «Кердадараш». (нохчий меттала).
18.55 — «Негатив». Критически журнал.
19.10 — Фильм-реклама.
19.15 — «Нохч-ГІалгІайче». Информационни программа.
19.30 — «Хих пайда эцари хозрасчети.
19.55 — «Бийса даьхъала хийла шун, бераш!».
20.15 — «Эрсий лаьттан гений. Л. Н. Толстой цІерагІча музее литературно-фольклорни цІей.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Троянски говр». Телевизионни художественни фильма премьера. 1-гІеи 2-гІеи сереш.
23.50 — «Кердадараш».

12 СЕНТЯБРЬ
І ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.35 — Танкистий Денга. «Къонгаша присяга тІайийцай...» Телевизионни документальни фильма премьера.
9.00 — «Хьа таланташ, Украина». Концерт
9.50 — АБВГДейка.
10.20 — Наьхъашка лелача кхерамзле хилийтара.
10.50 — А. С. Пушкина суртсибат изобразительни искусстве.
11.30 — Массанена а хІаранена а. г. Омске кооперативаш дегІаярах.
12.10 — А. Серафимович. «Стрелочник».
12.40 — А. Чайковский. «Ревизор». яхача балета язъяьча музыка юкъера сюита дІалокх СССР Паччахьалкхен академически симфонически оркестро. Дирижер — Латвийски ССР халкъа артист В. Синайский.
13.05 — Поэзе минуташ.
13.10 — Документальни фильм.
14.00 — «ДоттагІал». Телевизионни журнал.
14.30, 22.40 — «Кердадараш».
14.50 — «Алибек Днишев». Фильм-концерта премьера.
15.20 — Мультипликационни фильмаш: «ТІехьара совгІат», «Космически фаьлг».
15.40 — Хоккей. «Канада кубок». 1-гІа ахфинала матч. Канадера передача.
17.40 — «СелаІад». яхача халкъа творчества телепрограммай дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Бразиле ашараш».
18.15 — Сийлахьча Октябра юбилейга. Историн довргдоаца мугІараш. «Тиъамех йола поэма». Художественни фильм. 1, 2-гІа сереш
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Гаьнарча шерий ашараш. Киноконцерт.
22.45 — «Ашарий ринг». «Секрет» яхача бит-квартетаца вІашагІкхетар. Ленинградера передача.

ІІ ПРОГРАММА

8.00 — Іуйрийнара гимнастика.
8.20 — «Лейгарид» яхача Таллински этнографически музея фольклорни ансамбла концерт.
8.45 — Ритмически гимнастика.
9.15 — Вай беш
9.45 — Дунен художественни культура. «П Мериме. Вахареи творчестваи оагІонаш».
10.30 — «Іуйр[illegible]нара почта».
11.00 — «Частная жизнь». субтитрашца художественни фильм.
12.40 — Еза атлетика. Дунен чемпионат. ЧССР-ра передача.
13.10 — Іилма-довзийтара фильм.
13.25 — «УнахцІено».
14.10 — «Дядюшкин сон».
Телевизионни театр. Ф. М. Достоевске из цІи йолча повестах. 1-гІеи. 2-гІеи доакъош.
18.00 — «Нохч-ГІалгІайчен кІира».
18.10 — «Цун лакхале». Телеочерк (нохчий меттала).
18.25 — Вай долча хьоашалгІа ба Брянски театра артисташ.
18.50 — Ханаца гІа боахаш (гІалгІай меттала)
19.15 — «Гургилг».
19.45 — «Бийса даьхъала хийла шун, бераш!».
20.00 — Футбол. СССР чемпионат «Динамо» (Киев) — «Торпедо». 2-гІа тайм.
20.45 — Документальни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Комбаташ». Телевизионни художественни фильм, 1-гІеи 2-гІеи сереш.
00.00 — «Кердадараш».
00.05 — «Еза атлетика. Дунен чемпионат. ЧССР-ра передача.

13 СЕНТЯБРЬ
І ПРОГРАММА

7.00 — «90 минут».
8.30 — Ритмически гимнастика.
9.15 — «Спортлото» тираж.
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Аз гІуланх ду Советски Союза!».
11.00 — «Іуйрийнара почта».
11.30 — «Телеаукцион».
12.30 — «Ашарий киоск».
1300 — Юртара сахьат.
14.00 — «Новкъост иллиэ. Ерригсоюзни телевизионни конкурс. г. Куйбышевера передача.
15.40 — «Вай цІа». Телевизионни журнал
16.25 — Сухопутни бІун Главнокомандующи, СССР оборона министра заместитель, Советски Союза Турпала эскара инарала Е. Ф. Ивановске выступлени.
16.40 — Ветеранийн бронетанкови бІун курсанташ Останкине искусства говзанчашца вІашагІкхетар.
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — Футбольни обозрени.
19.30 — Шун дехарца. «ТІем-тІа, тІем тІа санна». Художественни фильм.
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Минске хиннача XII-ча Ерригсоюзни телевизионни фильмай фестивала хетадаь концерт. Йистедаьлча — «Кердадараш».

ІІ ПРОГРАММА

8.00 — Зарядка е дІаовтта!
8.20 — Танкистий Денга. «Из дакх деррига вахар...». Советски Союза Турпалах. бригада командирах В. А. Марковх.
8.40 — Эрсий къамаьл.
9.10 — Дунен музыкальни культура ганзера. Д. Шостакович. А. Бородина цІерагІча Паччахьалкхен квартета дІалокха № 15 йола квартет.
10.10 — Маяковске поэмаш.
11.25 — Пожарно-прикладной спорт. СССР чемпионат. Львовера передача.
11.55 — Н. Думбадзе. «Кукарача». Мехка къамий театрий фестиваль. Грузински Паччахьалкхен къоначa хьажархочун театра фильм-спектакль.
14.10 — Ейга [illegible]летика. «Гран При». Финал. Бельгера передача.
15.10 — «Сигала вуга наькъа такилг». Берашта телевизионни короткометражни художественни фильма премьера.
15.50 — «Сел [illegible]». къа творчества дунен халкъашта юкъера фестиваль. «Бразиле ашараш».
16.25 — Автомодельни спорт. Европа чемпионат. Ригера передача.
16.50 — «Іилма, гуманизм, саг». Дакъа лоацаш ба: Дунен халкъашта юкъерча вахара институтa кулгалхо М. Моруа (Франци), Нобелевски премилауреат И. Г. Пригожин (Бельги). «Экофорум ча мир» яхача дунен халкъашта юкъерча болама керттера секретарь В. Нейков. СССР АН академик Н. Н. Моисеев, дІахьор СССР философски общества президент СССР АН член-корреспондент И. Т. Фролов
17.35 — Сийлахьча Октябра 70 шу дизарга. «Советски искусства оагІонаш. Литературен театри». 5-гІа фильм.
18.50 — «Рерих». Телевизионни документальни фильм.
20.00 — «Бийса даьхъала хийла шун, бераш!». «Пони бегает по кругу». Мультипликационни фильм
20.15 — Еза атлетика. Дунен чемпионат. ЧССР-ра передача.
21.00 — «Ха»
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Телефонацара совгІаташ». Художественни фильм.
23.25 — «Кердадараш».
23.30 — Еза атлетика. Дунен чемпионат. ЧССР-ра передача.

РАДИОПРОГРАММА

8 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Юртара Іуйренаш».
6.55 — 7.00 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор
8.30 — 9.00 — Ш. Рашидова дешашта дахна иллеш.
9.15 — «Къахьегама ресурсаш: Мишта пайда эц царех?». (нохчий меттала).
9.30 — 10.00 — «Къона заманхо» (гІалгІай меттала).
16.00 — Передачай программа. Хаоттам.
16.01 — «Социалистически яхьах хьахулар». Беседа.
16.16 — 17.00 — Производстве хьалхалаттараштa. Концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.
УКВ
19.00 — Сайрийнара концерт.
19.30 — Магомедов Султана дІаальна лирически иллеш.

9 СЕНТЯБРЬ
СИЙЛАХЬЧА ОКТЯБРА 70 ШУ ДУЗАШ.
КЪУЛБАСЕДА ХІИРИЙЧЕН РАДИО ДИ.
«ВЕЖАРИЙ ЦХЬОАГІО».

6.40 — КПСС ЦК 1987 шера июньски Пленума соцамаш — вахаре. Пригородни района КПСС РК хьалхарча секретара А. Васильева беседа.
6.55 — 7.00 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 9.00 — «Городи гороманаши».
11.15 — 12.00 — Литературни Нохч-ГІалгІайче (гІалгІай меттала).
15.15 — «Микрофонаца республике гІолла».
15.55 — 15.45 — «Ден темах» (нохчий меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
[illegible]
16.15 — «Аздархой хан».
16.01 — [illegible] «Победит» яхача Орджоникидзевски завода гІулакхаши проблемаши.
16.44 — 17.00 — «Іилма — производствана».
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — 18.40 — Хоамаш.
УКВ
19.00 — «Ашаргара ашарга». Концерт.
19.50 — Хьамсарча мехках дола иллеш.

10 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Юртара вахар» (гІалгІай меттала).
6.55 — 7.00 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — Ашараш.
8.40 — 9.00 — «Интернационализм — вай вахара закон» (гІалгІай меттала).
11.15 — Къамаьл дер районни радио. Шелковски районера передача.
11.30 — «Бехктокхама дефицит» (нохчий меттала).
11.45 — 12.00 — «Болхлой уйлаш».
15.15 — 15.30 — «Патриот» (нохчий меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам.
17.16 — «ДоттагІий оазаш».
17.31 — «Шоана, юртбоахаме хьалхалаттараш». Концерт.
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Хоамаш.
18.40 — 19.00 — «УнахцІено». Радиожурнал (гІалгІай меттала).
УКВ
19.00 — Шахбулатов Аднана иллеш.

11 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Юртара Іуйренаш».
6.55 — 7.00 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — «Кхачан программа — балха тІа» (нохчий меттала).
8.45 — 9.00 — «Дикал — предприяте кизга» (гІалгІай меттала).
11.15 — 12.00 — Хьамсарча мехка музыкальни вахар.
15.15 — 15.30 — Литературни Нохч-ГІалгІайче (гІалгІай меттала).
17.15 — Передачай программа. Хаоттам
17.16 — «Антикоммунизманна гІулакх деш» (гІалгІай меттала).
17.31 — «ЦІе сийгаш» (гІалгІай меттала)
18.00 — Керда хоамаш.
18.30 — Хоамаш.
18.40 — «Вахара хьисап — советски» (нохчий меттала).
УКВ
19.00 — Гаьнарча шерий иллеш.
19.30 — Довзаш дола иллеш.

12 СЕНТЯБРЬ

6.40 — «Доаьъара маьхк санна» (нохчий меттала).
6.55 — 7.00 — Передачай программа.
8.15 — Республикански газетий обзор.
8.30 — 8.45 — Хоамаш.
10.15 — «Вахаро харцду» (гІалгІай меттала).
10.35 — 10.40 — Ашараш.
11.00 — «Къонал».
11.30 — 12.00 — Литературни Нохч-ГІалгІайче.
12.40 — «Сатирически микрофон» (гІалгІай меттала).
13.00 — 13.15 — «Уйлаш а болх а кердача тайпара» (нохчий меттала)
15.15 — «Юлия Сергейчевай-ца вІашагІкхетар». Ашарий программа.
16.00 — «Бригадин подряд балха тІа» (нохчий меттала).
16.15 — 17.00 — «Кавказа Іуйренаш». Радиожурнал.
18.00 — 19.00 — «Ашарий почта».
УКВ
19.00 — Къоначa иллималархой концерт
19.45 — С. Димаев. Соната.

13 СЕНТЯБРЬ

7.15 — Республикански газетий обзор.
7.30 — Передачай программа.
7.35 — 7.40 — Хоамаш.
8.25 — 9.00 — «Шоана дукхаеза ашараш».
11.20 — 12.00 — Нохч-ГІалгІай музыкальни училищан камерни оркестра выступлени.
15.15 — 15.30 — Сийлахьча Октябра 70 шу дизаро! «Лоамаш тІара сердал» (гІалгІай меттала).
16.00 — «Школьни глобус». Хаоттам.
16.30 — 17.00 — «Къона тІехье» (нохчий меттала).
18.00 — 19.00 — «Иллеца доттагІал долчарна». Концерт.
УКВ
19.00 — «Илли» яхача фольклорни ансамбла концерт.

Хаоттам

Тахан республике гІоллеи Грозней кІезиг-дукха морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, малхбоалехьара секунде 2—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура республике 20—25, Грозне 23—25 градус йолаш хилеи тарлу.

Кхоана хувцалуш морхаш а йолаш, йоачан а йоацаш, тайп - тайпара гІоналашкахьара секунде 3—7 метр чІоагІа мух а хьекхаш хилеи фегара температура бийсана 7—12, дийнахьа 23—28 градус йовхал йолаш хилеи тарлу.

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместитела — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий: партийни вахара — 2-80-12, 2-54-04; промышленности транспорта — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-80-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ00434. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3177.